

Брой 8 (1969)

Август 2020 г.

Година LXI, ISSN-0205-0943

Цена 1 лв.

Туристическият вестник

www.btsbg.org

Издание на БТС

Като поход по време на пандемия ще бъде запомнен тазгодишният, 26-и пореден Национален поход „По стъпките на Апостола на свободата“. Не защото коронавируса е повлиял пряко на провеждането му или че някой от участниците е бил в списъка на заразените. А защото провеждането му, както на много други събития през тази фатална високосна 2020 г., до последно беше

Стойчев, Димитър Петров, Емил Недков, Галина Цветкова и Бисерка Цветанова.

„Не очаквахме да има толкова желаещи по време на епидемията и решението беше, че няма да има ученици и ще се действа според наложените мерки. Стана така, че много от децата, които са участвали по-рано в похода, някои техни приятели, които с нетърпение са очаквали да станат по-големи и да се

Завърши 26-ият Национален поход „По стъпките на Апостола на свободата“

под въпрос. Въпреки всички неясноти, въпреки немалкото отказали се участници, 150 човека от различни краища на България, разделени в 7 лъча, преминаха отново през старопланинските маршрути, за да отпразнуват заедно рождения ден на Апостола в родния му град Карлово на 18 юли.

Първи тръгна IV лъч с ръководител Светослав Димитров. На следващия ден - 13 юли, по маршрута си в Средна гора тръгна VI лъч с ръководител Асен Вълков. На 15 юли по старопланинските пътеки потеглиха останалите 5 лъча с ръководители са Свилен

включат, са се обаждали на ръководителите си и в крайна сметка 50 учащи до 18 години дойдоха с нас по стъпките на Апостола“, разказва председателят на Сдружение „Васил Левски и председател на Общински комитет „Васил Левски г-р Галина Цветкова, която е и водач на най-големия V лъч.

За пореден път имаше и изпълнение от трето поколение в похода – приемственост, която продължава и е много радваща. Най-малките участници бяха четиригодишните София, Йордан и Борис, а най-възрастният - Васил Чер-

даклиев, който е на 74 години.

Посетени бяха общо 15 хижи, като навсякъде хижарите се отнасяха много съвестно към мерките за сигурност – освен добрата хигиена и храна, имаше достатъчно дезинфектанти, както и места за сядане и хранене навън, споделиха участниците. Спалните помещения са били организирани така, че да има едно легло разстояние между спящите. Всички участници с дух и настроение, смело преодолявахме всички трудности по пътеките, каквито винаги има в планината, отбеляза г-р Цветкова. В нейния лъч са

били 33 човека - туристи от Плевен, София, Видин, Никопол, Карлово, Шумен, Велико Търново и Тетевен, на възраст от 6 до 74 години. Един от тях бе и председателят на БТС доц. г-р Венци Росманов, който участва в първия поход преди 2 години. Маршрутът беше кратък – от Беклемето до хижа „Козя стена“, от там до хижа „Ехо“ и слизане до Клисуре преди да се тръгне към Карлово за националните тържества там, които също бяха организирани при спазване на епидемичните мерки – да няма близък контакт между участници, войници, офици-

ални лица, допълва г-р Цветкова. Тържествената вечеря вместо на обща трапеза, както до сега, бе на малки маси и без музика. Точно в 00:00 часа, както всяка година преди това, всички походници запяха Химна на Република България – акапелно, спонтанно и с цялата любов и почит, на която са способни.

Така че спомени има – спираци дъха гледки, нови приятелства и затвърдени стари. До следващата година. Надяваме се при традиционни обстоятелства.

Мая Паскова

Невероятно наистина, но факт: 300 души на Черния връх

При онази мамоновска епидемия за съставяне на всевъзможни акционерни дружества, която беше се разбушувала из нашата столица и грозеше да обхване всичките слоеве на обществото, при онази гешефтарска страст за купуване

и спекулиране с разни акции, която беше заразила и млади, и стари и бе обърнала жадните погледи на всички към банките и банкерските кантори - трябваше да се намери някой да се провикне: „Ей, българино, стой бе, къде си се лутнал, не о хлебе един-

ном жив бюджет човек...“ - и като ги отбие поне временно от пътя за Златния телец, да охладят шо-годе страстта, която бе погълнала мислите и желанията на мнозинството.

Българският народ проживява сега един интересен психологически момент, предизвикан от безсъвместното и крайно обидното за националната ни чест поведение, което гържи средноевропейската преса по повод станалите напоследък у нас събития. Кръвните обиди, нанесени на народа ни, удариха истински патриотическата му струна и го накараха да се стресне и да почне да се сплотява, вън от партийните интереси, на обща национална почва, като за отпор, за противовес на външното влияние, на

външната експлоатация. Ето с какво се обяснява внезапно изникналата епидемия за сдружаване.

Но нека не се лъжем, че националното чувство у нас е кой знай колко укрепнало. Гъркът обича своята Гърция, защото всяка педя в неговото отечество мо напомня за славни исторически събития, на които свидетели са и до днес съществуващи паметници на висока култура. Швейцарецът обожаваше своята Швейцария, защото всякой път от неговото живописно отечество привлича посетители и му принася средства за съществуване. Ний - защо да си правим илюзия - не може да се похвалим нито като гърците със славна история, нямаме и паметници, които

да дават храна на националната ни гордост: защото, да загубиш една изящно изваяна колона от някой гръцки храм, да я дотърпиш до Търново, да я забучиш с главата надолу и при това накриво, да заровиш хубавите орнаменти, да издрачиш надписите и вместо тях с букви, подобни на йероглифи, да напишеш: „цар всем българом и гръком“, едва ли с такъв подвиг ще докажеш високата си културност. Но ако нямаме славна история като гръцката, ний имаме чудна природа като швейцарската. Славното минало никак не топли сега бедния гръцки народ, а пък живописната природа топли, храни и облича швейцарците.

Продължава на стр. 16

**АБОНИРАЙТЕ СЕ
ЗА ВЕСТНИК**
ЗА ДА БЪДЕТЕ
ЧАСТ ОТ ТУРИЗМА

№ **255**
В каталога на Български пощи
или в Централата на БТС

БТС с хоризонт до 2030 година

В началото на юбилейната за БТС 2020 година на доц. г-р Румен Драганов – изпълнителен секретар на БТС, директор на Института за анализи и оценки към УниБИТ и член на Контролния съвет на Сдружение „Национален борд по туризъм“, бе възложено да подготви Стратегия на БТС за периода 2020-2030 година. В съдържанието на този основополагащ документ се открояват няколко основни акцента: Визия за развитие на Сдружението; мисия; методи и подходи за реализиране на мисията; стратегически цели и приоритетни дейности, съ-

пътствани от национален и местен План за действие за изпълнение на Стратегията. Планът за действие ще бъде разработен в съответствие със стратегическите приоритети и дейности на Съюза за срок първите пет години, но с хоризонт до 2030 г.

В частта „Визия за развитието на БТС“ са разписани няколко основни направления и, разбира се, фундаментът, а именно БТС да стане национално представена организация, която успешно развива спортно-туристическия, социалния и природния туризъм. С повишаване на имиджа на БТС се цели Сдружението да се

превърне в организация, която обхваща значителна част от туристическия пазар за спортно-туристически, социален и природен туризъм и представя регионален лидер при пътувания, свързани с националното природно и културно-историческо наследство. С оглед превръщането на България в целогодишна дестинация, пред БТС в дългосрочен план се очертават перспективи още по-успешно да развива социален, културно-исторически и екотуризъм.

В Стратегията са очертани жалони за бъдещи действия, едно от които е създаването на „кооперативен клъстер“

като форма за обединение на информация и ресурси на членовете на БТС и увеличаване на тяхната конкурентоспособност.

Стратегическият документ посочва четири основни компонента, включени в раздела „Рамка на политиката на БТС“. Това са:

- Възможности за законодателната и нормативната уредба и предложение за нейното усъвършенстване;

- Планиране на туризма чрез годишните и четиригодишните планове за развитие на спортно-туристическата дейност на национално, регионално и общинско ниво;

- Развитие на продукта, предлаган от БТС; маркетинг и реклама;

- Мониторинг на разходите и ползите за обществото от работата на Сдружението.

В Стратегията са разписани стратегическите цели. Първата е съхраняване и развитие на материалната база, собственост на БТС и на други лица, за развитие на спортно-туристическия, социалния и природния туризъм, както и на културно-историческо-

то и природното наследство. Втората цел е развитие на спортно-туристическия, социалния и природния туризъм, културно-историческия и спортно-туристическото предприемачество. На фокус е поставено създаването на кооперативни клъстери. Третата стратегическа цел акцентира върху възможностите за рязко увеличаване на пазарния дял на спортно-туристическия туризъм, на екотуризма и спортно-туристическия туризъм.

Упоменати са параметрите на рекламно представяне на търговски марки, маршрути и пакети, предлагани от БТС, както и използване на различни рекламно-информационни канали.

Планът за действие, съпътстващ Стратегията, ще съдържа приоритетните теми и действия за развитие на Сдружението. На този етап експертите в Централата на БТС правят предложения и коментари, които след обсъждане ще доведат до окончателния вариант на този стратегически документ. Предстои Стратегията да бъде гласувана от Управителния съвет.

Уважаеми читатели на вестник „Ехо“, приятели,

През тази година се навършват 125 години от началото на организираното туристическо движение в България и 170 години от рождението на Иван Вазов. Поради епидемията от COVID-19 Българският туристически съюз не може да реализира приетата На-

ционална програма за честването на юбилея.

В подготовката ни за провеждане на Националния туристически събор на 30 август на Черни връх сме извършили необходимите действия за получаване на разрешение събитието да се проведе на тази ключова за българския туризъм дата.

Имаме съгласието на Дирекцията на Природен парк „Витоша“ и на Регионалната дирекция на горите.

Изпратили сме писмо до министъра на здравеопазването и при разрешение за провеждане на проявата ще публикуваме Програмата за тържествата на сайта на БТС.

БТС започна създаването на кооперативи

Българският туристически съюз започна създаването на кооперативи събщи в интервюто за Радио Благоевград доц. г-р Румен Драганов, изпълнителен секретар на Сдружението. Той посочи, че първият е „БТС – екскурзоводи“, ще има кооперативи за планинските водачи, за поддържа не маркировката на различни туристически маршрути и изграждане на обекти. Той заяви, че БТС се стреми да се справи с кризата в резултат от пандемията. За целта е въведена Програма „Чистота и сигурност“ базите на Сдружението и на регистър на всички туристически обекти, които отговарят на изискванията на тази програма. „Туристическото движение ни дава сили да направим това. Ние работим много усилено и по създаването на националната младежка организация за спортно-туристическа дейност към БТС, искаме да разгърнем това движение“, каза още Румен Драганов. Той посочи, че обектите, които стопанисва БТС, са отворени, изпълняват програмата „Чистота и сигурност“ и спазват всички противоепидемични мерки.

БТС се подготвя активно и за отбелязване на 125-ата годишнина от организираното туристическо движение в България.

Подписана е Харта на българския туризъм - 2020

Ръководствата на браншови организации и висши училища подписаха в Медийния център на БТА Харта на българския туризъм - 2020. Документът е съвместна платформа, която обединява туристически и професионални организации, български производители и академичните среди. Хартата цели да рестартира българския туризъм своевременно, отговорно и чрез координираното въвеждане на нови здравословни и безопасни условия след пандемията от COVID-19.

Хартата на българския туризъм - 2020 беше подписана от ръководителите на: Националния борд по туризъм (НБТ), Съюза „Произведено в България“, Асоциацията на българските туроператори и туристически агенции (АБТТА), Българската хотелиерска и ресторантьорска асоциация (БХРА), Българската асоциация на заведенията (БАЗ), Българския съюз по балнеология и СПА туризъм (БУБСПА), Българското конгресно бюро (БКБ), Българския туристически съюз (БТС), Българската туристическа камара (БТК), Университета по библиотекознание и информационни технологии (УНИБИТ), Университета по хранителни технологии (УХТ), Международното висше бизнес училище (МВБУ), Българската асоциация на професионалните готвачи (БАПГ), Ваканция и СПА Експо.

Мартин Захариев, зам.-председател на УС на НБТ, изтъкна, че Хартата няма политически характер. Нейният смисъл като документ и подписването ѝ имат за цел представителите на неправителствените организации в сектора и академичните среди да покажат

загрижеността си и общото виждане в условията на световна пандемия като принципи, ценности и отговорности, които ни обединяват за възстановяването на туризма своевременно, отговорно и чрез координирани действия за въвеждане на нови здравословни и безопасни условия и протоколи за всяка част от веригата на туристическата дейност, включително пътуване, настаняване, храна, свободно време и забавление, каза Захариев. Хартата на туризма не е и нормативен документ и на нейна база не може да се търси юридическа отговорност, но тя ангажира морално всички туристически предприятия и организации, които я подкрепят, допълни той.

Захариев посочи, че Хартата на туризма адресира както входящия, така и вътрешния ни туризъм с идеята да мотивира целевите групи в България да изберат своята почивка и пътувания, дестинации у нас и да стимулират потреблението на производствата на български производители.

Мартин Захариев изтъкна още, че последиците от кризата ще продължат и след отзвучаването на пандемията и посочи, че безспорен факт от кризата е „намаляване и направо изчезването на входящия туризъм“, което, според него, при добра и ефективна информационна кампания, би могло да се обърне и в позитив за популяризиране на вътрешния туризъм сред групи, които потенциално предпочитат съседни дестинации.

Подаването на ясен сигнал от подписаните днес Хартата организации, от сектора към правителството е, че изоставаме в темпото, въпреки консолидираните усилия за спасяване на туристическия сезон, заяви Захариев.

Съобщение

Поради създаването се извънредното положение през 2020 година, Сдружение „Български туристически съюз“ отлага провеждането на ежегодната томбола на Националното движение „Опознай България - 100 национални туристически обекта“ и Националното движение „Покорител на 10-те планински първенци“ за 2021 година.

Всички регистрирани участници за периода от 01.09.2019 г. до 31.08.2021 г. ще участват в томбола, която ще се състои през 2021 година.

Българският туристически съюз – издател на вестник „Ехо“, стартира дарителска кампания за набиране на финансови средства за отпечатване на съюзното издание. Банковата сметка е: BG71STSA93000012485719 в банка ДСК.

Благодарим на всички, които ни подкрепят в тези трудни времена. Имената на дарителите ще бъдат публикувани.

Организираният туризъм в България

На 27 август 1895 г. на Черни връх е учреден клуб на българските туристи по покана на Алеко Константинов – виден общественик, демократ, юрист, писател.

Идеята е чрез организирано туристическо движение да се изучава България, нейните прекрасни природни дадености и богато културно-историческо наследство. Да се възпитава гражданите ѝ в най-ценни морални добродетели. Създават се условия за активна организаторска и културна дейност.

Развитие на организираното туристическо движение от неговото основаване до ден днешен, преминава през

различни етапи на организационни и структурни промени и формиране, но те не променят целите и идеалите на движението. Възпитанието на туристите в родолюбиви ценности характеризира движението до днес.

В началния етап се учредяват нови клонове, утвърждават се туристически дейности: маркиране на туристически пътеки, построяване на хижи с доброволен труд, с частична финансова помощ на членовете на Българския туристически съюз, Юношеския туристически съюз и дарители. Организиран се туристически поход, зимни изкачвания и траверси на върхове у нас и в чужбина.

Създават се планински спасителни отряди и други организационни технически и творчески формирования.

В началото на 1945 г. БТС и ЮТС се обединяват в Народен туристически съюз. През 1948 г. се създава Национален (Народен) физкултурен съюз, в който се включва НТС (Народен туристически съюз) като РТК (Републиканска туристическа комисия). През 1948 г. НФС се преименува в ВКФС. През 1950 г. ЦТК (Централна туристическа комисия) към ВКФС се преименува в Републиканска секция по туризъм – РСТ. През този период се изгражда Централната алпийска школа „Маловица“. За първи път се провежда Нацио-

налният туристически поход „Ком-Емине“ – 1953 г., който става отсечка от европейския маршрут Е 8, гребен поход по река Дунав – ТИД. През 1972 г. се провежда и първият републикански поход „По стъпките на Апостола на свободата“ (от Пазарджик до Ловеч) и т.н.

През последните години на двайсети век и началото двайсесет и първи век хората преосмисляха ценностните си системи и отново се върнаха в планината.

Усъвършенстват се традиционните дейности като приоритетни са пешеходният туризъм, маркировката и стопанисване на материална база. Маркирани са българ-

ските отсечки от европейските пешеходни маршрути Е3, Е4, Е8, около 2150 км. Обновени са взаимоотношенията със съседните балкански страни по отношение на съвместни дейности, прояви и участие в програми.

БТС има своите дълбоки корени и традиции, изграждани в продължение на цял век. Организацията дава своя принос за опазване на околната среда и на културно-историческото наследство, но в основата си организираният туризъм си остава високо благородно, хуманно, родолюбиво и природолюбиво движение.

Георги Каневчев

Спомени за алпинизма и спасителното дело от далечната 1946 г.

През септември 1946 г., след края на Втората световна война, бях свидетел на възстановяване дейностите на Българския алпийски клуб (БАК) и Планинската спасителна служба (ПСС), за което искам да разкажа.

Със завършване на зимния сезон на 31.03.1943 г. поради зачестилите бомбардировки над София и евакуацията на гражданите към провинцията дейностите на БАК и ПСС бяха преустановени.

През септември 1946 г. по инициатива на Александър Белковски се провежда среща на членове на БАК, ПСС и планинари. Това стана в един празен (без мебели) апартамент на ул. „Мария Луиза“ № 40, на втория етаж. На срещата присъстваха и ние, приятелите от махала „Докторски паметник“ – Тодор Чипев, Никола Дишков, Боян Бонев, Кирил Киров и аз, Владимир Лободин. Там ни заведе Кунчо Чипев, баща на Тодор Чипев, банков чиновник от известния и уважаван род книжари Чипеви от гр. Копривица. Кунчо Чипев беше известен и уважаван активен скиор по това време, алпинист, спаси-

тел и отговорник на една от първите доброволни спасителни команди на хижа „Тинтява“, построена със средства на Българската народна банка.

Срещата на алпинистите и спасителите беше много вълнуваща и впечатляваща, защото войната беше разделила хората. Някои от присъстващите бяха участвали в нея, други бяха загубили близки и приятели, трети вече бяха пострадали от новата власт – претърпели конфискация и национализация на жилища и имоти. Имаше и такива, които бяха прекарвали арести и интернирания.

Срещата продължи много дълго и всички присъстващи стояха прави. Никой не искаше да си тръгне. Размения се адреси, насрочваха се срещи и така в този дух на вълнения се стигна до общото желание – всички алпинисти и спасители да се събират на едно място.

Изключително трогателно беше предложението на Борис Топузов, алпинист и спасител, да предостави партерния етаж на своята къща на ул. „Раковски“ № 99 за обща

канцелария, оборудвана с телефон и всичко необходимо за дейността на БАК и ПСС, както и други негови помещения на същия адрес за срещи и събрания.

На срещата се стигна до избор на две ръководства – на БАК и ПСС. За председател и на двете беше избран Александър Белковски. Впоследствие този избор беше потвърден от Народния физкултурен съюз (НФС) и Дирекцията на комитетите за физкултура и спорт (ДФКС). Друго решение, което се взе на тази среща, беше да се проведе курс по скално катерене и планинско спасяване, теория и практика по предложена от Александър Белковски (Белката) френска програма.

С оглед приближаващата зима планираният по време на срещата курс се проведе през месеците октомври и ноември на същата 1946 г. Теорията и практическите занимания по оказване на първа помощ се провеждаха в I мъжка гимназия на ул. „Стара планина“, вечер, след работа, а скалното катерене, спускане рапел и демонстрация на оказване на

първа помощ на пострадал – в местността Комините на Витоша през почивните дни.

За набиране на желаещи за курса се изпращаха съобщения до туристическите дружества, ски клубовете, вестниците, радиото и лични покани до хижари и бивши спасители. Бяха записани 86 души, между които и ние, петимата приятели от квартал „Докторски паметник“.

Курсът се проведе изцяло на доброволни начала, без финансиране от държавата. Лекторите, лекарите и инструкторите отделяха от свободното си време за провеждане на занятията в продължение на месец и половина, използвайки личния си алпийски инвентар и медицински пособия. Това бяха активистите от БАК – Александър Белковски, Константин Саваджиев, Ивайло Владигеров, Тодор Игнатиев, Васил Ненков и лекарите – д-р Христо Христов (Джиджиджи), д-р Иван Руменов, д-р Карло Огнянов, д-р Филип Филипов, д-р Любо Иванов и др.

От завършилите курса само 36 души, между които и ние, петимата приятели, се вклю-

чихме в дежурствата на ПСС и заедно със старите опитни спасители бяхме разпределени в нарядния списък за зимния сезон от 01.12.1946 г.

Дежурствата, които давахме на Витоша, бяха без заплащане, а нощните се осигуряваха от туристическите дружества. Дежурните спасители носеха на ръкава си бяла лента с червен кръст. Екипировката беше лична.

Всички алпинисти и планински спасители се събирахме всяка сряда в канцеларията на ул. „Раковска“ № 99. Това място се превърна в привлекателен център за срещи, събрания и лекции. Тук се разпределяха и отчитаха наряди за дежурства, съхраняваха се технически съоръжения за катерене, планираха се първите зимни преходи във високите планини, бъдещи изкачвания и др.

Тук, на това място, в онези трудни години след войната, всички се чувствахме близки приятели. Приятната атмосфера създаваше усещане за доверие и човеколюбие.

Воледа Лободин

С признателност към първосъздателите

Спазвайки препоръките във връзка с пандемията на COVID - 19 туристическото дружество „Магарски конник“ в Шумен организира празник, посветен на 118 години от учредяването си. Група туристи на различна възраст гоидоха в лесопарка „Къшовците“, където е паметната плоча, която разказва за първосъздателите на туристическата дейност в града. Те отбелязаха заслужена почит към онези, които на 16 юни 1902 година поставят началото. Това са били 24 ентузиастични туристи, които след обсъждания решаваха дружеството да носи името „Висока поляна“, а за председател е избран Иван Кравков, негов заместник е Дончо Стрезов и секретар Петър Скопаков. Създаденото дружество става член на Централното туристическо дружество в София като негов клон и е внесен встъпителен членски внос от 48 лева. Първият организиран от шуменското дружество излет е проведен в началото на октомври 1902 година до Каспичанските бърда, а това са северните склонове на Магарското плато. Има сведения, че още в да-

лечната 1857 година учителят от Шумен Сава Доброплодни организира със своите ученици екскурзия до град Преслав, където се запознават и изучават българските старини. В тази група са участвали Васил Друмев, В. Стоянов и някои по-будни родители на учениците.

Във възпоменателното тържество през този юни участваха туристи, които членуват в клубовете по пешеходен туризъм на дружество „Магарски конник“. Представителният хор „Планинско ехо“ - с диригент Наташа Христова и корепетитор Димитър Кукушков, откри тържеството с изпълненията си „Марш на шуменските туристи ветерани“, „Прекрасна си, мила Родино“ и „Стани турист“. Председателят на дружеството Ангел Филипов поздрави всички участници в проявата и припомни началото, поставено преди 118 години, както и за многото активисти, които имат дял през годините за възраждането и успехите на туризма в Шуменския край. Поставени бяха цветя пред паметната плоча в знак на признателност към първооснователите. След това

пешеходните групи преминаха по няколко маршрута в Природния парк „Шуменско плато“, за да стигнат на туристическата база на дружеството „Магарски конник“, където сред

природата в приятния юнски ден премина самият празник с много веселие и наздравци.

Георги Ников

Юбилеен нощен туристически поход “Верея 2020”

Нощен поход “Верея” се е превърнал в традиция, чиято идея се наложи през последните години и която печели все по-голяма популярност сред туристите. Първият поход е проведен през далечната 2000 г., с минимален брой участници – само 18 ентузиаста са опитали новото за онези години предизвикателство – да преброят Балкана в тъмните часове на нощта. Трасето на похода се запазило през годините – стартират от местността “Предела” при Прохода на републиката, преминава на запад по билото на Стара планина, като дублира трасето на популярния маршрут Ком - Емине, но в обратна

70 в последните години, като максимален брой участници имаше на “Верея 2017” – 83 туристи. Големата бройка желаещи наложи спешни организационни промени, свързани с осигуряването на допълнителен транспорт, подкрепителни пунктове, награди и други. Истинско предизвикателство пред организационния екип!

Не бива да се пропусне споменаването на неоценимата помощ, оказана от маркиращите екипи. Седмица преди похода, два екипа от по четири човека доброволци от ТД “Сърнена гора”, обходиха трасето на две части (от Предела до гара Кръстец и от гара Кръстец до хижа “Бузлуджа”). Бяха поправени и почистени

малко предизвикателство да се регистрират всички за не повече от час, но два екипа се справиха със задачата. Точно в 19:30 часа, главният ръководител на похода, Даниел Йорданов, член на Управителния съвет на ТД “Сърнена гора”, заедно с Ваня Петкова, секретар на дружеството, проведоха Техническа конференция, на която разясниха как ще се проведе проявата, как е маркирано трасето, какви знаци да се търсят за правилната посока, откъде да не минават, какви трудности ще срещнат участниците, както и къде са ситуирани подкрепителните пунктове. Те отговориха и на въпроси на участниците, след което всички се събраха за

ситуиран вторият подкрепителен пункт, където отново ги посрещаха доброволци от ТД “Сърнена гора”. Първият участник пристигна точно в 1:00 часа след полунощ. При хижа “Бузлуджа” се отказаха да продължат напред общо 74 участници (последните пристигнаха на хижа в 7:15 часа сутринта). Към крайната точка на Похода се запътиха 53-ма, но двама от тях обркаха пътя и се върнаха обратно в хижа “Бузлуджа”. Общо 51 участника завършиха пълното трасе на Нощен поход “Верея 2020” (един от тях премина с велосипед последния участък между хижа “Бузлуджа” и прохода Шипка), което представлява 39 % от всички

15 секунди). Тя сподели, че в немалка част от трасето се е наложило да бяга сама, при което е изпитвала известни притеснения от среща с горски животни, но е успяла да превъзмогне страховете си и да продължи напред.

Последните завършили участници пристигнаха при финала на прохода “Шипка” в 7:30 часа – приблизително половин час преди общото максимално време на Похода (12 часа след старта), предвидено от организаторите.

От всички 131 участници, жените бяха 41, съответно мъжете 90. Най-младите участници бяха на възраст от 15 години, най-възрастният – на 72 години. Най-многобройната група, включила се в похода, беше тази на Младежката секция към клуб “Пешеходен туризъм” на ТД “Сърнена гора” – 21 участници (средната им възраст – около 19 години). Най-много имаше от град Стара Загора, но в проявата се включиха и хора от Чирпан, Шумен, Ямбол, Нова Загора, Враца, Плевен, Велико Търново, Варна, София, Смолян, Сливен, Пазарджик, Пловдив, с. Гложене, Нова Загора, Казанлък, Асеновград, Габрово.

Закриването на юбилейния Нощен туристически поход “Верея 2020” се състоя в погнитоето на връх Хаджи Димитър (Бузлуджа), където всички походници получиха награди от организаторите. Специален плакет беше връчен на доайена на Нощния поход – г-н Ради Милев от гр. Казанлък, който е участвал във всички Нощни походи досега, а в тази година беше и най-възрастният участник. Той е планински бегач и маратонец, носител на множество световни рекорди за продължителни бягания, включително вписан в книгата за рекорди “Гинес” със свои постижения. Специални поощрителни награди бяха връчени на двете най-млади участнички – Лили Котова от Враца и Патрисия Димитрова от Ямбол. При закриването на похода, с минута мълчание, беше почетена паметта на туриста Коста Янков, също дългогодишен участник в Нощния поход, който в миналата 2019 година, при участие в друг поход, трагично намери смъртта си. Екипът на ТД “Сърнена гора” получи много благодарности от страна на участниците за перфектната организация, както и ясно заявеното желание за участие в следващ такъв поход през 2021 година. От името на организатора и домакин – ТД “Сърнена гора”, главният ръководител на похода – Даниел Йорданов, изказа искрени благодарности към екипите на доброволците от дружеството, без които нямаше как да се осъществи самият Нощен поход, както и към всички участници – за проявения интерес и искрен ентузиазъм при включването им във “Верея 2020”.

Даниел Йорданов,
член на УС на
ТД “Сърнена гора”

посока. Финалът на похода е при прохода “Шипка”. Организатор и домакин на проявата вече 20 години е Туристическо дружество “Сърнена гора”, гр. Стара Загора.

В юбилейната 20-та година за похода имаше много въпросителни и предизвикателства, основно свързани с пандемичната обстановка и рестрикциите, породени от нея. В организационния екип имаше колебание и въпросителни почти до последно – дали да се проведе проявата, дали да не се съкрати трасето, дали да не се промени формата му и други. Множество запитвания от ентузиастични туристи наклониха везните към решението походът да се проведе. Въпреки че обичайните дати за провеждането му са в края на юни, заради изчакването до последния възможен момент и преценката на пандемичната обстановка, се взе решение тази година той да бъде на 4 и 5 юли (събота и неделя). Първоначално интересът към събитието беше сравнително слаб – участници се записваха епизодично, обичайно познати от предишните походи имена. Не такова беше положението обаче в последните обявени дни за записване – броят на туристите растеше лавинообразно. В дните преди началото на проявата се записаха общо над 150 човека – нещо невиждано досега. Обичайно участниците бяха около 65-

старите светлоотразителни табелки и бяха поставени над 100 нови такива, които да насочват походниците и да им помагат за правилното ориентиране в нощната планина. Самото трасе беше прочистено от нападали и ниски клони, избуяли храсти, високи треви и други препятствия по пътя на туристите.

Датата на нощния поход наближаваше, всички очаквахме със затаен дъх прогнозите на синоптиците за времето на проявата – за щастие те бяха за топло, ясно и тихо време. Самата дата не беше избрана случайно – на 4 срещу 5 юли Луната беше във фаза Пълнолуние, което щеше да улеснява допълнително участниците. Въпреки прогнозите за ясно и безоблачно време, след тръгването на автобусите от Стара Загора в посока Прохода на републиката за старта, над пътуващите участници се изливаше проливен дъжд в продължение на повече от 30 минути. За щастие, дъждът и облаци свършиха още преди град Гурково, а на Предела походниците и организаторите ги очакваше слънчево и ясно време – там не беше паднала и капка дъжд. Някои коментираха дъждът от равнината като добър знак, че походът ще върви “по вода”. Всеки един от участниците се регистрираше и получаваше своя походен номер, както и телефони за връзка с организаторите и по бутилка вода. Оказа се

обща снимка на старта.

Точно в 19:56 часа беше даден старт на Нощен поход “Верея 2020”. 131 човека потеглиха по трасето – от местността “Предела” в посока запад – към хижа “Химик”, хижа “Грамадлива”, гара Кръстец, хижа “Кръстец”, горски дом “Българка”, връх Голям и Малък Бедек, връх Атово падло, хижа “Бузлуджа” и прохода Шипка – общо близо 50 км по “гръбнака” на Стара планина. На предна линия имаше участници, които бяха решили да пробягат цялото трасе. На хижа “Кръстец” ги очакваше първият подкрепителен пункт. Първите двама участници пристигнаха още в 21:50 часа. Там доброволци от ТД “Сърнена гора” предоставяха на походниците вода, чай, кафе, по нещо сладко и един плод. Само четирима решиха да се откажат на Кръстец, а всички останали 127 продължиха към хижа “Бузлуджа”. Последните преминаха през подкрепителния пункт 5 минути преди полунощ. След горски дом “Българка” на участниците им предстоеше най-стръмната и висока част на маршрута – изкачването към големите поляни преди “Бедеците” и самото изкачване на върховете Малък Бедек и после Голям Бедек. След “Бедеците” следваше около 6-7 км леко спускане по черен и после асфалтов път до хижа “Бузлуджа”, позната още и като “Малка Бузлуджа”. Там беше

стартирали.

Първи на прохода “Шипка”, точно в 2:22 часа, след 6 часа и 26 минути от стартирането на Похода, пристигна 23-годишният Димитър Желев, член на Младежката секция към клуб “Пешеходен туризъм” на ТД “Сърнена гора”. Той сподели, че се е подготвял за Нощния поход в продължение на повече от 5 месеца, като при тренировките си е пробягвал средно между 10 и 25 км по пресечен терен, заедно с което е отслабнал много, с ясното намерение да пробяга почти цялото трасе. Според думите му, успявал е да бяга през повече от 85 % от трасето на Похода. Времето, за което той успя да финишира, означава средно темпо за 1 км – 7 минути и 39 секунди, което е едно много добро време за любител атлет, при това през нощта в пресечения терен на Стара планина. Димитър Желев заяви, че вече планира своето участие във “Верея 2021”, като има амбицията да свали времето за преминаване под 6 часа общо.

В 2:49 часа на финала пристигнаха следващите двама – Иван Станчев и Христо Петканов. В 3:01 часа финишира Христо Иванов, а в 3:07 часа завърши и първата от дамите участници – Нели Йорданова, член на Алпийски клуб “Железник” при ТД “Сърнена гора”. Нейното общо време е 7 часа и 11 минути (средно темпо на километър – 8 минути и

Туристите ветерани тръгнаха из Балкана

С изкачване на връх Исполин и преход до хижа „Мазалат“, Туристическо лято 2020 на Българската федерация на туристите ветерани (БФТВ) беше открито на 1 юли на хижа „Узана“ в Стара планина. След принудителния тримесечен престой и пропуснати прояви заради кризата с COVID-19, най-нетърпеливите 48 туристи-ветерани от 14 града участваха в поредната проява от Календарния план на Федерацията – „Семинар за водачи и активни планинари“, която се проведе от 1 до 4 юли 2020 г. на хижа „Узана“. Нейн организатор е ТД „Амбарица – 21“, гр. Троян, с ръководител Румен Узунов. В рамките на програмата бяха проведени и два еднокдневни похода до връх Исполин и до хижа „Мазалат“ с водач на групите Илина Маринова.

Може би има някаква символика, че сезонът ни започва с изкачване на планински връх. След поемане на ръководството на Федерацията от страна на Румен Узунов и с амбициозните туристически пешеходни прояви през тези 4 години БФТВ се наложи като значима и обединителна

структура с много членове и последователи. Интересните прояви, заложи в календарните планове привличат все повече туристи и групите стават все по-многочислени. Цялата организация, разбира се, е дело на председателя на Федерацията и на Илина Маринова – неизменният ни водач, една важна фигура, на която групата се доверява безусловно, заради доказаните ѝ качества в планината.

След първите изблици на радост от дългоочакваната среща, вечерта се превърна в празник на приятелството между планинари. Милена Ботева, стопанката на хижата, ни посреща с традиционния си български ритуал – домашни питки, шарена сол и топли думи. Бяха вдигнати наздравци за рождениите дни на Юлето от Плевен, Лучия от Бели Брод (Враца) и Митко от Лом. Туристически песни, родопска гайда на Христо от Сунгурларе, вокално изпълнение на момичетата от Благоевград, рецитал на Елена от Ямбол, народни хора, диско и много шеги – всички емоции изригнаха като вулкан и огласиха хижата и околностите.

Свежото утро на 2 юли

даде старт на групата и водачът поведе върволицата към връх Исполин (1524 м н.в.). Настроение, въодушевление и енергия се сливаха в едно и изкачването нагоре бе леко и приятно. Някои се опитаха да се конкурират с песните на синигерите, но бързо се убедиха, че това е невъзможно. Затова притихнахме и слушахме виртуозния им концерт. Излязохме от горската концертна зала и тръгнахме нагоре по откритите поляни, облени от слънце и изпъстрени с разноцветни билки. Върхът доби все по-едри очертания. След час и половина вече сме стъпили на Исполин, първенецът на Шипченска планина и се любуваме на красивата всеобхватна гледка. В подножието на върха е местността Узана – най-широката билна поляна в Стара планина, обградена отвсякъде с вековни букови гори. От тук се виждат едновременно градовете Габрово и Шипка. Някои се изкушават и „отскачат“ до близкия връх Оструша (1418 м н.в.), а в съседство е и връх Малък Исполин.

Правим снимки за спомен и тръгваме надолу. Слизането от всеки планински връх е

свързано с малко тъга.

Следобяд Румен Узунов провежда семинара, включващ беседа и практически занятия по темите:

- Права, задължения и отговорности на планинския водач;

- Поведение и придвижване в планината;

- Работа с карта, компас и други средства за ориентирване.

Някои неща опресняваме, други – научаваме. Всичко е много важно и идва точно навреме, защото ни предстоят сериозни прояви в планината до края на годината.

В останалата част от деня туристите се разходиха до Географския център на България и в околностите на хижата.

Втората вечер премина под знака на още едно мило събитие – рождения ден на Румен Узунов. Заради спазването на ограничителните противоепидемични мерки, нямаше прегръдки и целувки. Но това беше компенсирано с много сърдечни пожелания, усмихнати лица, подаръци. шеговити изненади и музикални поздравки към рожденика. Да е жив и здрав и да ни води из планините! Да прави това, което го кара да се чувства щастлив! И занаят да ни учи на истинско планинарство!, се чуваше отвсякъде.

Нека и от страниците на в. „Ехо“ да те поздравим, приятелю: За много години, Румене!

Ставаме рано на 3 юли. Очаква ни сериозен преход до хижа „Мазалат“ и обратно. Ентузиастите за участие в похода са намалели наполовина, но имаме попълнения от тийнейджъри и деца, което сваля средната възраст на групата също наполовина. Затова и крачката на ветераните е по-младежка. Пресичаме росните поляни край хижа „Узана“ и поемаме за кратко по асфалтов път, след което завиваме наляво и навлизаме в гората. Освежени от прохладата и от дивите ягоди, неусетно пристигахме в хижа „Партизанска песен“. Закуска, кафе, снимки и потегляме нагоре. Пътеката се вие през гори и поляни

и става все по-стръмна. Погледът ни наляво е прикован от прекрасната гледка към източна Стара планина. При по-съсредоточено заглеждане забелязваме и монументите на Бузлуджа и Шипка. На единствената чешма по пътя в подножието на връх Корита пълним шишетата с легена изворна вода. Стръмно изкачване, подсичаме върха от север и продължаваме по живописна поляна, а веднага след това отново навлизаме в прохладата на буковата гора. След малко излизаме на открито и пред нас изниква връх Вълча глава, а вляво мощно е полегал масивът Триглав с неговите четири двухилядника - върховете Голям Кадемлия (със своите 2276 м той е втори по големина в Стара планина), Малък Кадемлия, Мазалат (Зли връх) и Пиргос. След 5-часов преход ни посреща и слънчевата хижа „Мазалат“, кацнала на 1620 м н.в., на източната граница на Национален парк „Централен Балкан“ в местността Мангрището.

Хапваме, пием студена бира и лягаме на поляната. Няма по-велико усещане да почувстваш едновременно енергията на земята и слънцето в себе си. „О миг, поспри! Ти си тъй прекрасен!“ - неволно възкликваме с цитат от шеговѝра на Гьоте – „Фауст“.

По обратния път, естествено, всичко е наобратно. Където се качвахме, сега се спускаме. Където слизаме – сега се изкачваме. След обяд планината се променя. Облаци закриват небето, в далечината глухо се чуват гръмотевици. Кратки превалявания и отново слънце. Пристигаме в хижа „Узана“ уморени и гладни. И последната вечер е весела, шумна и музикална.

Правим уточнения за следващата проява – Петия национален поход „Троянски Балкан“ - по пътеките на Апостола“ от 14 до 17 юли, която отново ще ни събере заедно за прехода от Троян до Карлово.

На сутринта си казваме „до скоро“ и поемаме към дома.

Снежана Иванова, БФТВ

Ком – Емине за три дни

За поредна година ТД „Старопланински турист“-гр.Етрополе организира и стартира „Ком-Емине за 3 дни“. Проявата, станала вече традиционна, набира все по-голяма мащабност и популярност, която е и целта ѝ.

На 3 юли на старт бяха общо 81 участника. Тази година ТД „Узана“-Габрово, участва с 23-ма души в етап 1, а групата от Ботевград бе с 6 участника.

Ивайло Христов

Алпиниада „Малъовица 2020“

На 11 и 12 юли Алпийският клуб „Железник“, с поткрепата на ТД „Сърнена гора“, проведе Алпиниада в Малъовишкия дял на Рила планина. В нея се включиха 35 участници от различни клубове на страната.

На първо място се класираха Овагим Кешишян, Димитър Митев и Георги Цанков от АК Пловдив, втори са Петьо Савов от АК Бургас и Марина Михайлова от Клуб „Млад Духател“, София, на двете трети места са Павел Недялков в свързка с Орлин Николов и Нено Пелов с Григор Захиров от „Вратица“, гр. Враца.

Цялата проява и всички изкачвания бяха в памет на проф. Георги Атанасов

Едно чудесно начинание на туристите от ТД „Ибър“ в Рила

Когато достигнеш до поляната пред петдесет годишната долнобанска хижа „Венетица“, се убеждаваш, че си намерил още едно райско кътче в Рила планина. Отпочинал, зареден с много енергия, пожелаващ, воден от стари спомени, да продължиш пътя си – например към връх Ибър. Нямаше да ти е лесно. Ръководството на ТД „Ибър“ – гр.Долна баня, в лицето на председателя Елисавета Сестримска, получи разрешение от Национален парк „Рила“ за почистване и освежаване на маркировката на туристическата пътека хижа „Вене-

тица“ – връх Ибър. Това бе извършено само за две съботи и недели - 20, 21 и 27, 28 юни. Председателят Елисавета Сестримска сподели своите преживявания: „Завърши почистването и маркирането на туристическата пътека хижа „Венетица“ – връх Ибър, с официалното позволение на Национален парк „Рила“. Две поредни съботи и недели доброволци и членове на Туристическо дружество „Ибър“ с много труд направиха всичко възможно това да се случи. Безкрайни благодарности на всички приятели, които се отзова-

ха на инициативата и бяха с нас – Светослав, Венцислав и Елисавета Сестримски, Светослав Угринов, Кирил Славев, Николай Божилов, Николина Кьосева, Иван Якимов, Весела Узунова, Методи Троянски, Станислав Мавров, Лили и Цветелина Петрови, Веселин Шатаров, Атанас Велчев, Венцислав Дамянов, Милена и Владимир Гюнгерски, Петър Василев, Костадин Тодоров, Георги и Елена Чойневи, Добри и Христо от Самоков, Васко от Дупница, благодарности и на групата доброволци от Пловдив – Василка, Кирил, Галина, Мариана, Петя, Жени, Ирина и на едно момче Стоян, с интересният прякор Зелен. Бъдете здрави!

Магазини REDROCK направиха дарение на туристически табелки и в двете посоки на пътеката.

Благодарности и на хората от Национален парк „Рила“, които бяха до нас през цялото време и съдействаха за осъществяването на тази инициатива.”

Любомир Кузев

За много години!

На 17 юли своята 70-годишнина отпразнува нашият любим приятел, планински водач и председател на СТД „Академик“ - Свищов Николай Нейков.

Нейков, или Войводата, както го наричат с любов многобройните му приятели, е от култовите лица в българския туризъм. С неизчерпаема енергия, ентузиазъм и вечно купонджийски дух, Войводата заразява с любов към туризма поколения студенти от СА „Д. А. Ценов“ в Свищов, където преподава дълги години в катедра „Физкултура“, и успява да приобщи към планината стотици.

Нейков е от онези хора, които не можеш да не обикнеш, още от първата си среща. Винаги усмихнат, с голямо сърце и душа, раздаващ щедро лъчезарно и ведро настроение, истинско вдъхновение за всички, имащи късмета да го познаят. С него походите в планината се превръщат в незабравими преживявания и емоции, а изненадите следват една след друга. Ще го запомним винаги щур, усмихнат, с китара в ръка и готов да поведе групата към нови подвизи.

Бъди жив и здрав, Войводо, все така изпълнен с ентузиазъм и заразяващ всички около себе си!

Обичаме те и ти пожелаваме вечна младост и бодър дух за нови предизвикателства, в които да ни водиш!

От всички, които те обичат, от многобройните ти приятели, туристи и студенти

Нови изисквания заради коронавируса

НА ВНИМАНИЕТО НА ЧЛЕНОВЕТЕ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ И НА ИНСПЕКТОРАТА НА БТС, НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ДРУЖЕСТВА И УПРАВИТЕЛИТЕ НА МЕСТАТА ЗА НАСТАНЯВАНЕ, ХРАНЕНЕ И РАЗВЛЕЧЕНИЯ

Уважаеми членове на УС на БТС, на Инспектората на БТС, туристическите дружества към БТС и управителите на местата за настаняване, хранене и развлечения,

Моля всички членове на УС на БТС и Инспектората на БТС, туристическите дружества и обектите представящи места за настаняване, хранене и развлечения по

смисъла на Закона за туризма (2013) да спазват стриктно Указанията за функциониране на местата за настаняване и заведения за хранене и развлечения в условията на риск от заразяване с COVID-19 в България в системата на БТС, публикуван на сайта на БТС на 14 май 2020 г.

Съгласно Указанията на БТС всички обекти трябва да съобразят своя План за действие с указанията на министъра на туризма (последно публикуван Вариант 3 от 25 май 2020 г., съгласувани с Министерството на здравеопазването). Указанията са съвсем ясни и систематизирани така, че всяко отговорно

лице да разработи План за действие така, че да изпълни указанията. Изискването туристическите дружества сами да изготвят План за действие за поверените им туристически обекти произтича от Указанията на Министерството на туризма.

Планът за действие е конкретен за всеки обект и се изготвя и прилага от отговорното лице, Указанията се актуализират в съответствие с развитието на COVID-19 в страната и отговорността за актуализацията на Планът за действие в съответствие с всяка нова актуализация е отново отговорност на „отговорното

лице” по смисъла на Указанията за функциониране на местата за настаняване и заведения за хранене и развлечения в условията на риск от заразяване с COVID-19 в системата на БТС, публикуван на сайта на БТС на 14 май 2020 г.

Ръководните органи на БТС - изпълнителен секретар, отговорника за хижите и хижната дейност, както и председателя на УС са готови да предоставят съдействие на членовете на БТС и методическа помощ по въпроси, свързани с дейността на БТС, отнасящи се до преодоляване на последиците от COVID-19 и първи измежду всички организации в туризма публикуваха

„Указания” към своите членове.

Уверени сме, че туристическите дружества на БТС са знаещи, опитни и можещи. Заедно с ръководните органи на БТС - изпълнителен секретар, отговорника за хижите и хижната дейност, както и председателя на УС, ще се справим с изискванията, посочени в Указанията на Министерството на туризма, ще победим заплахата от COVID-19 и ще имаме успешен летен сезон.

Успех и успешен сезон на всички!

Доц.г-р инж Румен Драганов, изпълнителен секретар на БТС

Препоръки към управителите на туристически обекти в системата на Българския туристически съюз за вписване в регистъра на БТС „БТС - чистота и сигурност”

	МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА НА РАБОТНИЦИТЕ, ПОСЕТИТЕЛИТЕ И ДОСТАВЧИЦИТЕ В УСЛОВИЯТА НА COVID-19 ЗА ВПИСВАНЕ В РЕГИСТЪРА НА БТС	ИЗПЪЛНЕНИЕ	
1.	ОТГОВОРНОСТ НА УПРАВИТЕЛЯ Ако не е изрично определено друго, управителят на хижата е отговорното лице за „БТС – чистота и сигурност“, което да прилага мерките, произтичащи от Закона за извънредното положение, заповедите на министъра на здравето, заповедите на министъра на туризма, препоръките на Националния оперативен щаб /НОЩ/ и вътрешни правила за гарантиране спазването на изискванията за чистота и сигурност в хижите на БТС.	ДА	НЕ
2.	СПАЗВАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ИЗВЪНРЕДНОТО ПОЛОЖЕНИЕ И ЗАПОВЕДИ НА МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО И МИНИСТЕРСТВО НА ТУРИЗМА Законът за мерките и действията по време на извънредното положение /ЗМДИП/, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г. е в сила от 13.03.2020 г. до отмяна на извънредното положение. Той може да бъде изменен и допълнен, или въведен отново. Отговорното лице е длъжно да следи и привежда в изменение вътрешните правила в съответствие с настъпилите промени. Заповедите на министъра на здравеопазването и министъра на туризма уреждат правила и задължителни за всички. Отговорното лице следи тези заповеди и извършва промени във вътрешните правила в съответствие с тях.	ДА	НЕ
3.	ВЪТРЕШНИ ПРАВИЛА Отговорното лице изработва Вътрешни правила за работа на туристическия обект на база общото законодателство и текстовете в ЗМДИП. За всеки от обектите на БТС трябва да се разпише във Вътрешни правила за обекта мерки, които да включват в задълженията на отговорното лице създаване на организация за ежедневна проверка на телесната температура и за проверка за респираторни симптоми на работниците и служителите и да се увери, че тези, които са били контактни със засегнати от COVID-19 или са под активно уведомление (карантина) за престой в дома, или с наложена лична карантина не са на работа в обекта.	ДА	НЕ
4.	ПРОВЕРКА НА ВЪНШНИ ЛИЦА ЗА ДОСТЪП ДО ОБЕКТА Където е възможно и приложимо да има изградени процеси за проверка на температурата и за респираторни симптоми от отговорното лице на посетители, туристи, изпълнители и доставчици и изискване към външните лица да гарантират това, че същите да нямат достъп до общите части и вътрешните помещения в случай, че са посетили засегнатите от COVID-19 държава и имат възбрана, или са с ограничения за пътуване, или са под карантина. Всички посетители, туристи и гости на събитие трябва да поддържат висока лична хигиена, да спазват социална дистанция от 1.5 м и да носят маска и ръкавици.	ДА	НЕ
5.	МЕРКИ ЗА ПОДДЪРЖАНЕ НА ЧИСТОТА И СИГУРНОСТ Отговорното лице организира правила за определяне на честотата на дезинфекция на всички общи части на обекта и помещения за настаняване, хигиенни помещения и съоръжения. Отговорното лице гарантира, че служителите спазват добра лична хигиена, носят защитна маска/шлем и ръкавици.	ДА	НЕ
6.	КОНТРОЛ ПО СПАЗВАНЕ НА ОБЩИТЕ ИЗИСКВАНИЯ Отговорното лице извършва проверка дали са въведени процедури за управление на COVID-19, съгласно указанията на МЗ, МТ и НОЩ се спазват от лицата, имащи достъп до обекта и прилежащата му територия.	ДА	НЕ
7.	ПРОВЕРКА НА АКТУАЛНОСТТА НА ВЪТРЕШНИТЕ ПРАВИЛА Отговорното лице проверява дали има документи и вътрешни правила за всички превантивни мерки.	ДА	НЕ
8.	ОТГОВОРНОСТ ПРЕД ТРЕТИ ЛИЦА Отговорното лице гарантира спазването на държавните изисквания, указания и препоръки за COVID-19. Отговорното лице в обектите на БТС не носят отговорност към трети лица за оплаквания с произход COVID-19. Трети лица - посетители, гости, туристи, изпълнители и доставчици, са лично задължени да вземат необходимите мерки за своето здраве, използвайки сигурни предпазни средства. STAY HOME/ОСТАНЕТЕ ВКЪЩИ ВЛИЗАНЕТО В ОБЕКТ НА БТС В УСЛОВИЯТА НА COVID-19 Е ЛИЧЕН ИЗБОР И ЛИЧНА ОТГОВОРНОСТ НА ВСЕКИ.	ДА	НЕ

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ВПИСВАНЕ В РЕГИСТЪРА НА БТС „БТС – ЧИСТОТА И СИГУРНОСТ“

Туристическите обекти в системата на БТС могат да попълнят предложената таблица, след като изпълнят изцяло предложените мерки за конкретните туристически обекти и върнат попълнената таблица с отговорите на адрес София – 1000, бул. Васил Левски 75, ет. 5 тел. 02/4263984; 02/987-34-09; 9300-648; Email: bts.sofia@gmail.com

ПРЕВАНТИВНИ МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА НА ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ОБЕКТИ В СИСТЕМАТА НА БТС В УСЛОВИЯТА НА COVID-19

1. ОТГОВОРНОСТ НА УПРАВИТЕЛЯ

Определяне на отговорно лице за „БТС – чистота и сигурност“, което да прилага мерките произтичащи от Закона за извънредното положение, Заповедите на министъра на здравеопазването и министъра на туризма, препоръките на Националния оперативен щаб /НОЩ/ и гарантира спазването на контролния списък за хигиените на БТС.

Туристическите обекти следва да организират дейностите си така, че да се осигури пълно прилагане на задължителните изисквания, разписани в Заповеди № РД 01-249/ 03.05.2020 г. и № РД 01-250/ 05.05.2020 г. на министъра за здравеопазването; да се преразгледа разписаните процедури и инструкции за добрите хигиенни практики в обекта, така че да се осигури прилагане на Указанията.

При организирането на реда в търговските площи разстоянието между масите трябва да бъде минимум 1.5 метра, съобразно Заповедта на министъра на здравеопазването.

Ако не е изрично определено друго, управителят на туристическия обект е „отговорното лице“ за „БТС – чистота и сигурност“, което да прилага мерките, произтичащи от Закона за извънредното положение, заповедите на министъра на здравеопазването, заповедите на министъра на туризма, препоръките на Националния оперативен щаб /НОЩ/ и вътрешни праила за гарантиране спазването на изискванията за чистота и сигурност в хижите на БТС.

1.1. Ангажирано управление и контрол на чистотата и сигурността в туристическите обекти в системата на БТС.

Ръководствата на туристическите дружества и управителите на туристическите обекти в системата на БТС трябва да се ангажират в разработването и прилагането на ефективна „Програма за чистота и сигурност в условията на COVID-19“ в обектите на БТС и непрекъснато да я подобряват.

1.2 . Отговорно лице за чистотата и сигурността в обектите на БТС.

Ръководството на хижата трябва да посочи „отговорно лице“, което да се грижи за изпълнение на мерките, посочени в препоръките към управителите на туристически обекти в системата на Български туристически съюз за вписване в регистъра „БТС – чистота и сигурност“, като определи дължността характеристика на „отговорното лице“ в съответствие и по начин, по който да се гарантира спазването на препоръките и изискванията на вътрешните правила в обекта. Ако не е определено друго, то управителят на туристическия обект е

отговорното лице по смисъла на изискванията за вписване в Регистъра.

Ролите и отговорностите на отговорното лице на туристическия обект, вписан в Регистъра „БТС чистота и сигурност“, трябва да включват, но не се ограничава до следното:

А. Разработване и прилагане на мерките във Вътрешните правила на туристическия обект.

Чрез вътрешните правила трябва да се осигури реда за поетапното допускане на хора в обекта, без да се допуска струпването им. На местата, на които се очаква да се събират по-голям брой хора, да се поставят табели, указващи спазването на дистанция - както между гражданите, така и между служителите на обекта. Да не се допуска свободно движение на хора между масите, особено на такива, които не са клиенти на туристическия обект. Да се създаде организация за недопускане струпване на много хора едновременно в общите помещения (тоалетни, фойетата пред тях и др).

Б. Вземане на подходящи коригиращи и превантивни действия и непрекъснато подобряване ефективността на вътрешните правила.

На работещите е необходимо да се осигурят условия и препарати за дезинфекция на ръцете, подходящо работно облекло и предпазни средства – маска или защитен шлем, ръкавици /препоръчително/. Маските следва да се носят задължително - както от персонала, обслужващ клиентите, така и от персонала, приготвящ храните и напитките.

В. Подпис от работниците и служителите, че са запознати и спазват изискванията на вътрешните правила.

1.3 Комуникация.

1.3.1. Обектът трябва да съобщи на своите работници и служители следното:

А. Подробности за мерките и изискванията на вътрешните правила,

Б. Роли и отговорности и как те могат да допринесат за ефективността на вътрешните правила;

Бизнес операторите трябва да проведат обучение на персонала, зает с приготвянето и сервирането на храни и напитки за прилагане на мерките, целящи да се сведе до минимум възможния риск от разпространение на COVID-19.

В. Информация за преки и потенциални последици от неспазването на мерките и процесите на вътрешните правила.

1.3.2. Мерките и изискванията, посочени във вътрешните правила, следва да бъдат предоставени на разположение на външни заинтересовани страни (като посетители, туристи, изпълнители и доставчици, гости и др.) като се публикуват в интернет страницата на туристическия обект и се поставят в писмен вид на входа на туристическия обект.

2. СПАЗВАНЕ НА ЗАКОНА ЗА ИЗВЪНРЕДНОТО ПОЛОЖЕНИЕ И ЗАПОВЕДИ НА МЗ И МТ

Всеки обект на БТС трябва да създаде вътрешни правила за обекта, които да включват в задълженията на отговорното лице създаване на организация за ежедневна проверка на телесната температура и за респираторните симптоми на работниците и служителите и да уверението, че тези, които са били контактни със засегнати от COVID-19 или са под активно уведомление за престой в дома,

или с наложена карантина не са на територията на обекта.

2.1. Работници и служители

2.1.1. Отговорното лице трябва да проверява температурата и да внимава за респираторни симптоми като кашлица или хрема или задух на работниците и служителите два пъти дневно да води Дневник за наблюдение на температурата и състоянието на работниците и служителите.

2.1.2. Отговорното лице трябва да спазва процесите, които да гарантират, че работниците и служителите, които са посетили засегнатите от COVID-19 държави или са с ограничения за пътуване или са под карантина, не са в обекта.

2.1.3. Онези, които са неразположени или са с температура 38 градуса по Целзий или по-висока, и/или имат респираторни симптоми, да бъдат насочени незабавно към личния лекар.

3. ВЪТРЕШНИ ПРАВИЛА

Където е възможно и приложимо да има изградени процеси за проверка на температурата и на респираторни симптоми от отговорното лице на посетители, туристи, гости, изпълнители и доставчици и се гарантира същите да нямат достъп до общите части и помещенията в случай, че са посетили засегнатите от COVID-19 държави и имат възбрана, или са с ограничения за пътуване, или са в карантина.

3.1. Посетители, туристи, гости, наематели, изпълнители и доставчици

3.1.1. Където е възможно и приложимо, отговорното лице трябва да реализира процеси за проверка на температура и да получи информация за респираторни симптоми като кашлица, хрема или задух за всеки от посетителите, туристите, гостите, наемателите, изпълнителите и доставчиците.

3.1.2. Където е възможно и приложимо, отговорното лице трябва да съблюдава правилата за ограничаване на достъпа до общите части на обекта за посетители, туристи, наематели, предприемачи и доставчици засегнати от COVID-19, ако са посещавали държави с ограничения за пътуване, били са контактни със заразени лица или са под карантина като техния достъп бъде възпрепятстван на това основание.

3.1.3. Наблюденията за наематели, туристи, гости, изпълнители и доставчици, когато това е възможно и приложимо, трябва да бъдат записани във формуляр на декларация за пътуване или проследяването на контакти да бъдат вписани в Дневника на туристическия обект. В случай, че това е приложимо формуляра на декларацията е:

https://www.scribd.com/document/453047701/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D1%89%D0%B5-%D0%BD%D0%B8-%D1%8F-%D0%BC%D0%B0%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D0%9A%D0%9F%D0%9F%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B0#from_embed

3.1.4. В случай на посетители, туристи, наематели, доставчици или изпълнители, при които се наблюдават симптоми на температура 38 градуса по Целзий или по-висока или респираторни симптоми, те ще бъдат насоч-

вани да потърсят незабавно лекарска помощ.

3.2. Отговорното лице трябва да изложи на видно място актуалните здравни препоръки за информация.

3.3.1 Когато е възможно и приложимо, отговорното лице следва да показва актуализирани здравни препоръки, посочвайки необходимите предпазни мерки. Това включва ежедневно измерване на температурата, като се вземат предвид и наличие на заявени респираторни симптоми като кашлица, хрема или задух, и спазване на добра лична хигиена, като редовно миене на ръцете и въздържане на докосване на лицето, очите и носа.

4. ПРОВЕРКА НА ВЪНШНИ ЛИЦА ЗА ДОСТЪП ДО ОБЕКТА

Където е възможно и приложимо да има изградени процеси за проверка на температурата и за респираторни симптоми от отговорното лице на посетители, туристи, изпълнители и доставчици и изискване към външните лица да гарантират това, че същите нямат да получат достъп до общите части и вътрешните помещения в случай, че са посетили засегнатите от COVID-19 държави и имат възбрана, или са с ограничения за пътуване, или са под карантина.

Всички посетители, туристи и гости на събитие трябва да поддържат висока лична хигиена, да спазват социална дистанция от 1.5 м. и да носят маска/шлем и ръкавици.

4.1 Прилагане на подходящи мерки за безопасно разстояние за гостите на обекта.

4.1.1. Обектът трябва да въведе необходимите предпазни мерки, за да гарантира безопасността при дистанциране за всяка от възможните опасни за социалната дистанция точки:

А. Управление на струпване на хора на едно място - за ограничаване на броя на гостите, които се събират в общите части, вън и вътре в обекта и осигуряването на бързо обслужване.

Б. Управление на местата за настаняване, за да се осигури безопасно разстояние от поне един метър и половина между лицата, намиращи се в едно и също помещение, тогава когато не са членове на едно домакинство.

В. Управление на местата около маси и между столове, пейки и други места за сядане или почивка. Физически лица и членове на семейството, които желаят да седнат заедно, трябва да продължат да го правят, но трябва да се поддържа безопасно разстояние между различни групи гости.

Г. Комуникация: Да се осигури ясно съобщение за безопасните разстояние и ограничаване на контакти.

5. МЕРКИ ЗА ПОДДЪРЖАНЕ НА ЧИСТОТА И СИГУРНОСТ

Повишаване честотата на дезинфекция на всички общи помещения и съоръжения и гарантиране, че служителите спазват добра лична хигиена, носят защитна маска/шлем и ръкавици.

5.1 Дезинфекция на общи съоръжения

5.1.1. Разработване и прилагане на процеси за по-честа дезинфекция на

обща съоръжения помещения / зони с голям трафик.

Общите съоръжения включват, но не се ограничават до следното:

А. Общи части на обекта;

Б. Приемни помещения, офиси, чакални, там където е приложимо;

В. Обществени зони за пикник, отгъх и почивка;

Г. Асансьори, включително, но не само, бутони, парпети и гръжки, където това е

приложимо;

Д. Врати, включително, но не само, копчета и гръжки;

Е. Парпети на ескалатори и стълбища, кабинни, беседки, където е приложимо;

Ж. Тоалетни и умивалници;

З. Функционални стаи, туристически спални и всекидневни помещения, където е приложимо;

И. Басейни / СПА басейни, където е приложимо;

Й. Фитнес център, където е приложимо;

К. Бизнес център, където е приложимо;

Л. Ресторант, механа или столова;

М. Други общи части.

5.2. Дезинфекция на стаи за гости.

5.2.1. Разработване и прилагане на процеси за дезинфекция на помещенията, за да се гарантира по-висока хигиена на всички нива.

5.2.1.1. Заети помещения.

По-често да има процеси за дезинфекция на заето помещение.

5.2.1.2. Стаи за напускане

Да има процеси за по-щателна дезинфекция на помещения за напускане и по-дълъг период в процеса освобождаване на помещението – настаняване на нови гости, където това е приложимо.

5.3. Разработване на процеси за защита на работещите и/или изпълнителите при изпълнение на дезинфекционни работи.

5.4. Гарантиране на добра лична хигиена на служителите

5.4.1. Разработване на процеси или използване на подходящи обезпечения за използване на индивидуалните защитни средства и обучение на служителите за работа в условия на инфекция и контрол на добра лична хигиена.

5.4.2. Обърнете се към Българската асоциация за контрол на храните за санитарните и хигиенни изисквания в условията на COVID-19:

6. КОНТРОЛ ПО СПАЗВАНЕ НА ОБЩИТЕ ИЗИСКВАНИЯ

Проверете дали са въведени процедури за установяване и управление на заподозрени случаи на симптоми за COVID-19

6.1. Работа със заподозрени случаи за симптоми на COVID-19.

6.1.1. Разработване на процеси за идентифициране и управление на неразположения персонал. Процедури за управление на установено неразположение със симптоми на COVID-19 за служители, наематели, изпълнители, доставчици и гости на хотела, включително:

А. Определяне на карантинните зони за изолиране на неразположени лица или подозиранни случаи;

Б. Определяне на маршрут за изолация до карантинните зони и транспортна зона за специализиран транспорт/линейка;

В. Организиране на транспорт до клиника или болница, където е приложимо;

Г. Евакуационен план за евакуация на останалите работници/служители, наематели, изпълнители, доставчици и гости на туристическия обект.

6.1.2. Процедури за подпомагане на проследяването на контакти.

6.1.3. Процедури за почистване и дезинфекция на помещенията, изложени на съмнения за случаи на COVID-19.

6.2. Приключване на заподозрени случаи на COVID-19, заподозрени / потвърдени.

6.2.1. Дезинфекционните зони на карантинната зона и изолация на зоната веднага след работа със заподозрян случай за COVID-19.

6.2.3. Подготовка на дезинфектант за почистване на карантинната зона.

6.2.4. Когато в помещенията или публичното пространство е имало потвърден случай, вижте насоките на РЗИ и БАБХ за екологично почистване и дезинфекция на помещенията.

7. ПРОВЕРКА НА АКТУАЛНОСТТА НА ВЪТРЕШНИТЕ ПРАВИЛА

Проверете дали сте включили във вътрешните правила всички необходими документи и записи за всички превантивни мерки

7.1. Документи и записи

7.1.1. Когато създавате дневник/регистър на получената ежедневно информация за състоянието на проверените лица и актуализирате документи, свързани с COVID-19, помислете за подходяща идентификация на

описанието (например, наименование на рубриката в дневника, дата, автор, референтен номер и др.).

7.1.2. Уверете се, че документите и записите се съхраняват най-малко 12 месеца за проследяване. Обикновено тази информация ще е необходима за пред контролните органи и за съда, в случай че са предявени претенции от засегнати лица.

8. ПРОВЕРКА НА АКТУАЛНОСТТА НА ВЪТРЕШНИТЕ ПРАВИЛА

Отговорното лице гарантира спазването на държавните изисквания, указания и препоръки за COVID-19. Отговорното лице в обектите на БТС не носят отговорност към трети лица за оплаквания с произход COVID-19. Трети лица - посетители, гости, туристи, изпълнители и доставчици са лично задължени да вземат необходимите мерки за своето здраве, използвайки сигурни предпазни средства.

ВЛИЗАНЕТО В ТУРИСТИЧЕСКИ ОБЕКТ НА БТС В УСЛОВИЯТА НА COVID-19 Е ЛИЧЕН ИЗБОР И ЛИЧНА ОТГОВОРНОСТ НА ВСЕКИ.

7.1. Спазвайте всички държавни изисквания произтичащи от Закона за извънредното положение, заповедите

на министъра на здравеопазването и министъра на туризма, препоръките на Националния оперативен щаб /НОЩ/.

7.2. Спазвайте указанията указанията на БАБХ и съветите, относно безопасното разстояние и въведете подходящи мерки за безопасно разстояние, където е възможно.

Изисквания към бизнес операторите, стопанисващи обекти за обществено хранене /градинки, тераси и др./.

<https://www.rzibl.org/?p=1645>

7.3. Поддържайте и спазвайте списъка на съответните насоки и здравни съвети относно COVID-19 от правителствените агенции и се уверете, че този списък е актуализиран. Това включва идентифициране на съответните мерки и определяне на начина, по който те трябва да бъдат приложени в туристическия обект.

7.4. Спазвайте инструкциитеQ произтичащи от Закона за защита на личните данни за събиране /използване на лични данни по време на констатиране на спешен случай.

Изискванията за вписване в регистъра „БТС – ЧИСТОТА И СИГУРНОСТ“ могат да се актуализират спрямо развитието и разпространението на COVID -19 в страната.

170 години от рождението на Иван Вазов

Към природата

Поклон на теб, природо, създаване необятно на твоя свод лазурен, на твоят слънце златно, на твоята вечна младост и вечна красота, на всичко, що е в тебе божествено и тайно, невидимо, кат бога, Велико и безкрайно и равно с вечността;

на всичко, що те пълни, и движи, и вълнува, що пей, що шумне страстно, въздиша ил празнува — от гъха на зефира до буйний аквилон, от бялото кокиче — дете на снеговете, до бора исполински — връстник на вековете — поклон, сега поклон!

В часа, когато пролет с гъха си те съгрява — с зари, с цветя, с зелено те кичи, подмладява; в часа, когато — светла — личиш на божество, кат странник някой скитен, кого шумът довлекче, аз уда с възхищение да гледам отдалече на твоят тържество;

да гледам и да гълтам въздуха, светлината, разляни в твоят доли, в горите, в небесата, и в мойте гърди фаща кръв нова да търчи, и моя глас внезапно на устни ми замира, и мойто сърце става на някаква си лира готова да звучи.

И как си ти прекрасна! Как смайваш и пленяваш и с блясъка си чудни очите заслепяваш! Небето ти е пълно с зари, с звезди, слънца, гъбравите със химни, въздухът с аромати, де ластвичките стрелят песните си фъркати и пеещи крилца.

Теб всяка пролет нова с труфила нови кичи, размесени със рози, със здравец и кокиче, кат млада годеница, що готвят за венец, и твоят девство чисто се вечно подновява, и твоят празник брачен без край се продължава — и няма той конец.

И сводът син, прозрачный е твоят було бело и слънцето — брилянтът, що греи на твоят чело, във облаците леки са твоите мечти, въздишките ти страстни са в шепота зефирни, в росицата кристална са твоите подирни девически слъзи.

Но ти си вечно млада и с таз усмивка ясна пребъдваш безконечно чаровна и прекрасна, и никои твоят було небесно не сбърчи, и пятно йоще няма във твоята чиста греха, и бурите всемирни една лъча не зеха от твоите лъчи.

И цял порой столетъя въз теб, кат сън минали, една седина, бръчка не са ти йоще дали, нито листце свалиха от красний ти венец, и ти си пак тъй нова и свежа и богата, кат че вчера йоще излезе из ръката на вечния творец.

И само човекът — създание разбито, препълнено със грижи, от страстите надвито, час мирен не нахожда въз теб да фърли взор, да гъхне твоята свежест и тишина, и сладост — участие да земе в нетленната ти радост и празничния хор.

Защо е той осъден на тоя подвиг мъчен — във тебе да живее, от теб да е разлъчен? В свобода да е пуснат, а в робство да копней? Възтокът и зората му нищо не обаждат, кога цветята никнат и песните се раждат, той чезне и немей.

Защо той — бог и червяк — дете на суетата, един в света не може да люби красотата, пространството безкрайно, хармонията, мирът? И с умилени очи, с душа и сърце мирни: Благодаря! да каже на хаоса ефирни, де минове трептят?

Защо ръждата тленна от теб да предпочита — и своите грипи жалки — от твоята греха сшита с лъчи, с дъга, с смарагди, с румянец и злато? И звънът на среброто или на железата — от твоята песен чудна разляна в небесата: Защо? Защо? Защо?

Но ти, природо вечна, духа ми не огряваш, на тоз въпрос безумен бръз отговор не даваш: и ти сама си даже загадка зарад нас! На нашите съмнения и лутане несвясно ти отговаряш само с едно величие ясно, кат някой сфинкс без глас!

И нашите страдания, и радости, и вопли мира ти не смушават и туй що нази чопли, вълнува, мъчи, губи, не бърчи твоя лик; ти само се любуваш на хубостта си вечна и гаче тихо чакаш, щастлива и безпечна, невидим годеник!

И аз скиталец бледен, изникнал без причина, и пак така увяхнал — аз скоро ще замина кат гост неканен, тъмен, о, дивно естество! И сред шума, песните — подобно вековете — в туй вечно тържество!

Пловдив, 14 март 1882 г.

В началото на юли, 2020 ТД „Стратеш“, Ловеч, проведе традиционния си летен, ученически лагер на хижа „Дерменка“ в Централен Балкан. Участие в него взеха 46 деца на възраст от 6 до 15 години. Ръководител бе председателят на дружеството и на Планинския спасителен отряд в Ловеч - Светослав Генков, отлично подготвен, възрожденски отгаден на работата си с младите туристи. За четвърта поредна година неотлъчно с децата работиха младите, мотивирани и обучени в съвременен подход към лагерниците Детелина Цветанова, добър познавач на нашите планини и Петя Николова, инспектор пожарна безопасност и защита на населението в Ловеч. В първият си поход младите тури-

алпийски възли, въжен тролей и въжена носилка за оказване помощ на пострадал, посочваха се опасностите в планината и начините за оказване на първа помощ. Ежедневно се провеждаха походи до близки върхове и забележителности - връх Гердектепе, 1713 м н.в. - Озледения връх, резерват „Стенето“, връх Дерменка. Водачът Светослав Генков запознаваше младите туристи с обектите във възхитителни панорами на юг към Средна гора и Родопите над тях, на запад чак до Витоша, Подбалканските полета и броеницата селищата в тях, посочваше върховете от главното било на Стара планина - Вежен, Юмрука, Ботеф, Купена, Амбарица. За пръв път се проведе атрактивен нощен поход с челници до близкия връх Дер-

Лято в Балкана

ти преодоляха разстоянието от Беклемето през заслон „Орлово гнездо“ до хижа „Дерменка“ за 3 часа и половина. Дните на лагера бяха запълнени с богата стриктно спазвана програма от теоретични занятия и практически умения за планинари – беседи, свързани с историята и природните забележителности на родния край, запознаване с видовете защитени територии, паркове и резервати на Централен Балкан, и правилата за поведение в тях. Преподаваха се подходящи за възрастта знания и практически умения по ориентирване в планината, изграждане на бивак, разпъване на палатки и нощувка в тях, работа с карта, компас, връзване на

менка, по стара, позната на малко туристи, пътека. Наградата беше възшебна гледка към Подбалканските полета със светещите като бисерни огърици в тях селища, а над Средна гора се виждаха светлините на Пловдив. Лагерниците бяха разделени на случаен принцип в отбори и ежедневно участваха в организирани от Детелина и Петя атрактивни, състезателни игри на открито, които носеха точки за крайното класиране. Имаше състезателни игри с въжета, топка, катерене по въже и въжена стълба, игра на асоциации, игри за строење на кули от подръчни материали, търсене на съкровище по улики и много други. Времето бе свежо, слънчево,

понякога с мистично издигащи се от долините мъгли. Всички лагерници получиха оранжеви тениски с емблемата на ТД „Стратеш“ и логото на високопланинския лагер на хижа „Дерменка“. Носеха ги с желание по време на походите и игрите. Децата укрепиха своето здраве. В специална беседа и по време на походите запознаваха децата с растителното богатство на планината - лечебните растения, правилното им събиране и приложение в бита и медицината. Много от тях събраха високопланински билки за чай у дома. Проблемът за боклука и замърсяването в глобален мащаб също бе на дневен ред, обсъждахме методи за ограничава-

не на еднократно използваните пластмаси и събирането им за рециклиране. Проведено бе почистване района на хижата. Лагерниците събраха дърва за лагерния огън и под негово ръководство на ръководителя ги подредиха - и това е умение, на което ежегодно се учат.

Лагерът приключи с викторина и награди. Връчиха се грамоти и оригинални, ръчно изработени от Детелина и Петя, медали за първите три отбора, грамоти - сертификати за всички участници. Дългоочакваният, голям лагерен огън бе запален - едно древно култово изживяване. Край него имаше песни, танци, хора. Пекоха се картофи и филии хляб.

В последния ден бе заключителният поход: хижа „Дерменка“ през заслон „Орлово гнездо“ до Беклемето. По билото - простор, гледки на север и юг от Балкана, стада, птици, щурци, боровинки. Кратка спирка на Карцовия дъб на Беклемето, и агреналиновия финал на летния туристически лагер - Въженият парк „Катеричка“.

Планината създаде нови приятелства и умения, събуди любов към красивата ни природа и желание да се срещаме отново по високите върхове и пътеки.

Текст и снимка:
г-р Дарина Петрова

Национален воден поход по поречието на река Струма '2020

Клубът по воден туризъм „Струма 2012“ към Туристическо дружество „Осогово“ – гр. Кюстендил, за поредна година посрещна гости от София, Пловдив, Хасково, Димитровград, Кърджали, Стара Загора, Нова Загора, Русе, Варна, Троян, Враца и Калояр в традиционния

Национален воден поход по горното поречие на река Струма. Основните цели и задачи на клуба са да се популяризира водния туризъм, запознаване с природните забележителности в района, усъвършенстване на техническите и физическите умения на практикуващите воден туризъм в бързотечащи води.

Стопак Рагев е от гр. Търговище и е носител на златна значка от Националното движение „Опознай България – 100 национални туристически обекта“. От ноември 2011 г. събира печати от обектите и сред любимите му са връх Ботев и връх Вихрен, както и Регионалният исторически музей във Варна, Деветашката пещера, Къщата музей „Иван Вазов“ и Музея на Васил Левски. От 2017 г. започва да събира и марки от движението. Това, което възприема като предизвикателство и проритет е да изкачи още пет върха, за да получи значка и от другото национално движение на БТС „Покорител на 10-те планински първенци“.

В местността Чардака при село Раждавица се събраха около 60 участника от различни възрасти. Дните приключваха край огнището в базовия лагер, където всеки споделяше впечатленията и емоциите от деня. Да не забравим и гостоприемството

на организаторите, които се погрижиха да поддържат доброто настроение.

„Благодарим на всички за ентузиазма, с който са пропътували не малко километри, за да споделят с нас емоцията от преживяното. Смятам, че всички които вече веднъж са дошли, ще

продължават да ни посещават и ще водят със себе си нови ентузиастични, които за сега може само да слушат историите, оставили незабравими спомени във всички наши гости“ - сподели Гергана Нешева – член на клуба по воден туризъм „Струма 2012“ – Кюстендил.

XX-и възпоменателен туристически поход – преклонение

„По пътя на четата на Цанко Дюстабанов“

(във виртуален вариант)

26 юли 2020 г. преди 84 години на 26 юли 1936 г. към малката полянка Ранни бунар под връх Марагидик в Стара планина се изкачват хора с цветя в ръце, с празнични дрехи, с торби през рамо. С усмивка и радост те идват от изток и запад, от север и юг - потомците на въстаниците, потомците на четниците, останалите живи участници във величавите събития за празника — освещаването на паметника на четата на Цанко Дюстабанов, издигнат от Дружество на запасните офицери – Габрово, на мястото на последното сражение на четата в местността Ранни бунар. По този повод ежегодно се провежда **ВЪЗПОМЕНАТЕЛЕН ТУРИСТИЧЕСКИ ПОХОД – ПРЕКЛОНЕНИЕ „ПО ПЪТЯ НА ЧЕТАТА НА ЦАНКО ДЮСТАБА-НОВ“**.

XX-ият ВТПП „ПО ПЪТЯ НА ЧЕТАТА НА ЦАНКО ДЮСТАБА-НОВ“ бе посветен на 177 години от рождението на Цанко Дюстабанов, 142 години от Освобождението на България от турско робство, 144 години от Априлското въстание, 84 години от освещаване паметника на четата в местността Ранни бунар - мястото на последното ѝ сражение под връх Марагидик в Стара планина и се проведе във виртуален вариант от 24 до 26 юли 2020 г. За три дни походниците от цялата страна, участвали в похода, преминаха по пътя на четата, възпроизвеждайки събитията от Април 1876, прекланяйки се пред подвига и саможертвата на героите, движейки се в зелената приказка на Предбалкана и Балкана.

Тази година на 26 юли походниците от страната и габровци, участвали в похода, заедно с габровския клон на НД „Традиция“, носещ името на Цанко Дюстабанов, направиха възпоменателно тържество пред паметника на Цанко Дюстабанов – със заупокойна молитва, с речитация на стихове от Христо Ботев и поета на похода Иван Кънчев.

Точно в 12:00 часа застинаха в минута мълчание в памет на загиналите, по чийто път се върви, в памет на хилядите невинни жертви на турския ятаган, в памет на хората, оказвали техническо съдействие при провеждането на традиционните Възпоменателни туристически походи-преклонение „По

пътя на четата на Цанко Дюстабанов“, в памет на участниците в похода, които вече не са между нас.

По традиция походът започна в Габрово с тържествено откриване пред паметника на Цанко Дюстабанов. Заключени със символа на похода, изпратени със хляб и сол походниците поднесоха цветя пред паметника на войводата, положили цветя, преклониха се и пред паметника на Тотю Иванов - подвойвода на четата и се отправиха по пътя на четата, по пътя на безсмъртието.

Преминаха през Болтата и Етър, кв. Нова махала - най-бунтовното габровско село, оръжейница на Първи революционен окръг, и стигнаха до Соколски манастир - сборния пункт на четата на 1 май 1876 г., където се събират 219 четници и е избрано ръководство - Цанко Дюстабанов – войвода, Тотю Иванов- подвойвода, Георги Бочаров- писар. Четата се разделя на седем отдели и се отправя на запад към въстналите села Батошево, Кръвеник и Ново село. При местността Червен бряг водят първото си сражение – без жертви, отправят се на юг към Балкана, минават през селата Стомани и Зелено дърво, спускат се към Топлеш и Тодорчетата и през местността Руичевци стигат до връх Моровеци вече 400 на брой, където полагат въстаническа клетва. Тук някога Ц. Дюстабанов и Т. Иванов кръстосват саби, и войводата рекъл: „Момчета, пред тази има два пътя - бесило и позор за върнал се назад, куршум и славна смърт за тръгналий напред, кой което ще - това да избере“ и с виковете „Бунт!“, „На оръжие!“, „С тебе сме, войводо!“ въстаниците преминали под саблената арка и след това четата тръгна на запад, като в местността Завоя към нея се присъединяват още габровци, носещи цветни венци за героите, изплетени от габровските моми и второто знаме на четата от червено сукно с извезани от едната страна разярен бял лъв и надпис над него „Свобода или смърт“, а от другата бял кръст ушито от Мария Рязкова.

Походът продължава по пътя на четата през с. Бойновци - родното място на Никола Войновски, военен ръководител на Ботевата чета, през с. Дебел дял, където поднесоха цветя на паметника на Тодор Асенов

- по малкия брат на Хаджи Димитър и неусетно стигнаха с. Гъбене, където цялото население на кметството ги очаква с нетърпение на селския площад. Пристигането на похода е празник на духа, празник на българското гостоприемство, на родолюбието и патриотизма. Походниците поднесоха цветя и застанаха в минута мълчание пред паметника на падналите за свободата на България и се включиха в тържеството.

Вторият ден на похода започна с поднасяне на цветя на гроба на отец Атанас Коев в църковния двор, посрещнал някога въстаниците с водосвет в местността Осена, разгледаха и църквата, строена през 1842 г. След сърдечно посрещане в с. Камещица по макаданов път през гори и градини неусетно е стигнато с. Батошево. Цветя и минута мълчание пред Паметника на въстаника, сочещ пътя на четата и стария паметник с имената на загиналите, разглеждане на музейната експозиция в селото и пред очите оживяват шестте дни свобода от 1 до 6 май 1876 г. Посетен е и Батошевски девически манастир.

Пътят на четата, по който вървим, продължава на запад – минават се гори, градини, и поляни, стръмни върхове и дълбоки долове, село Шумата, махали Енев рът, Делъз, Столи, Кривошии и се стига до Граднишкия боаз. Тук от 1901 г. се издига старият паметник с имената на убитите, обесените и заточените, през дерето се извисява от 1976 г. и величественият паметник на въстаник, а до самия път е чешмата, която зове:

„Пътнико спри, помълчи за минута, дедите ни битка тук водиха люта девет дни трещяха...“. Паметниците са обикчени с цветя и походът продължава към центъра на Кръвеник. Цветя са поставени на бюст - паметника на кмета - дядо Филю Радев - душата и стожерът на въстанието в региона, на местността Бабан - Кръвенишкото Оборище, където е взето в деветдневните боеве Походът пристигна в Ново

село – административен център на гр. Априлци и поднесе цветя на паметника в центъра на града, разгледа Музейната експозиция, посветена на въстанието, преклони се пред мощите на Новоселските свети мъченици в манастира „Света Троица“.

На третия ден се поднесоха цветя на Черния паметник в Дебневския боаз - мястото, където са били позициите на въстаниците и четниците срещу Реджеб паша от Плевен, с цветя и минута мълчание походниците се преклониха пред чешмите – паметници на Кольо Матев- Ковача, оръжейникът на Новоселското въстание и Марин Сяров- куриера на въстанието и тръгнаха по пътя на четниците към местността Ранни бунар. Малката полянка със студения извор в западния край помни лютия бой, в който със смъртта на храбрите загинаха Пенчо Постомпиров, Колчо Влайков, Дончо Фесчиев,

Досю Димов и Никола Фтичев. Войводата Цанко Дюстабанов е ранен в дясната ръка и сменя въстаническата клетва от четниците. Едни тръгват да се спасяват по билото на запад към Сърбия, други - на изток към Габрово. На мястото на последното сражение на четата Дружество на запасните офицери – Габрово, е издигнало импозантен паметник, който е осветен на 26 юли 1936 г. Цветя и минута мълчание пред подвига и саможертвата.

Благодаря на всички хора, фирми и институции, които 19 години ми съдействаха при техническото обезпечаване на похода, които го посрещаха от сърце по целия маршрут, които съдействаха и направиха всичко възможно похода да се превърне в празник на българския дух, в огнище на родолюбие и патриотизъм.

Инж. Милка Карагжова,
ръководител на похода

Поклон пред паметника в местността Ранни бунар

VIII-мо Планинско бягане и пешеходен поход „Превала-Военната чешма“ под връх Перелик

Ина от Англия на старта на VIII-то Международно планинско бягане „Превала-Воен-

ната чешма“ под връх Перелик - 26.07.2020 г. (второ женско време - 50 мин.)

Напусна ни една легенда на българския алпинизъм

Текстът, който предлагам на вашето внимание, бях приготвил за юбилейното честване на 95-та годишнина на проф. Георги Атанасов, което трябваше да се проведе на 26 юли на вилата му в Арапя. Чухме се с него по обяд на 3 юли, за да доуточним някои подробности. Уточнихме всичко. В шеговит тон завърши разговорът ни и с покана след тържеството да не бързам за Пловдив, а да остана да му гостувам.

Към 15 часа на 4 юли дойде тъжната вест. Юбилярът не дочака своя юбилей. Трудно ми бе да повярвам. Нямам сили да приема истината, поради което не правя никакви поправки на готовия вече текст. Ето го последното интервю, което проведох с него.

мник. Постъпи на работа като асистент във ВУФ (Висше училище по физическа култура, а сега Национална спортна академия), където създаде катедрата „Туризм-Алпинизъм“. Подготви много високо квалифицирани кадри. Издаде много учебници и учебни помагала. Проведе много изследвания и след това написа много научни трудове и научно-популярни статии. Хабилютира се като доцент и професор. Под умелото му научно ръководство десетина негови възпитаници последваха примера му в научното поприще като се хабилютираха като доценти и професори.

На 26 юли т.г. професорът ще навърши 95 години, 90 от които е посветил на планините и техните върхове. Това бе

имах още няколко видове спорт. Като ученик в Американския колеж се занимавах с лека атлетика. Дори в дисциплината 4 x 400 м стигнах до републикански шампион при юношите. Много сериозни успехи имах и в алпийските ски, където участвах на международни състезания. Предпричаха ми успехи и в баскетбола, но планината все повече ме теглеше, пък и по-ниският ми ръст се оказва решаващ. Когато разбрах за организирания курс за начинаещи алпинисти на Лакатник веднага се включих в него. Много силно впечатление там ми направи една личност, която просто бе родена да бъде лидер. Казваше се Александър Белковски, но всички много свойски му казваха Белката. Като студент във

Проф. Георги Атанасов - Патриархът на българския алпинизъм

В 90-годишната история на българския алпинизъм много алпинисти са заслужили имената им да се споменават с любов и особено внимание. Стефан Попов (Графа) е дал началото на организирания алпинизъм. Александър Белковски (Белката), не само, че го постави на масова основа, но създаде плеада големи алпинисти, които в следващите години оставиха своя отпечатък. Константин Саваджиев, Константин Дюлгеров, Андрей Тодоров, Енчо Петков, Цанко Бангиев, Ангел Петров, Аврам Аврамов и редица още трасираха най-трудните алпийски маршрути у нас и го изведоха на международната сцена. Христо Проданов, Иван Вълчев, Николай Петков, Петко Тотев, Дойчин Боянов, Боян Петров постигнаха завидни резултати в спортно-техническо отношение и то най-вече по най-високите върхове на планетата.

Георги Атанасов или Джиджи, както всички го познават, се оказа от най-талантливите ученици на Белката, защото към всичко казано за горепосочените имена той добави още много неща. Завърши с отличие курса за начинаещи алпинисти на Лака-

и поводът дни преди достолепният му юбилей да разговаряме с него. Ето и това, което самият юбиляр сподели за читателите на вестник „Ехо“.

- Извървяхте дълъг път, не само в живота, но и в алпинизма. Какво все още помните?

- Абсолютно всичко, но нека започнем с началото. То никога не се забравя. Бях още дете, когато у мен се породи желанието да се изкача на връх Мусала. Нали голяма част от детството ми бе в Чамкория (Боровец), където имахме вилата. С организацията на това мероприятие се зае моят брат Владко, който беше с 15 години по-голям от мен. Помня, че от Боровец той нае едно конче на гърба на което достигнахме до Мусаленското езеро. Тъй като нагоре кончето нямаше как да продължи, Владко безцеремонно ме свали от гърба му с думите: „Ха, сега да те видя какво струваш“. Е, оказа се, че нещо струвам, защото много малко от пътя нагоре бях и на неговите рамене. Това оказа много силно влияние върху бъдещите ми занимания.

- Кой и как те въведе в алпинизма?

- В следващите години оп-

Франция много време бе прекарал в сърцето на световния алпинизъм – в подножието на Монблан. Там бе работил като професионален водач (guid) и изкачил много върхове. С това той не парадираше, но за всичките курсисти това бе много голям атестат. Минаха много години от тогава (1947 г.), но и сега, когато този човек вече напусна този свят, се отнасям с най-голяма благодарност не само към това, което той направи лично за мен, но и за българския алпинизъм.

- Знам, че този курс са завършили още няколко души, които също посветиха следващите години на алпинизма. Кои бяха те?

- Да, този курс, в който бяхме 30-на души, шестима завършихме с пълно отличие. Там се запознахме и станахме добри приятели за дълги години с Енчо Петков, Цанко Бангиев, Никола Корчев, Христо Борисов, Ангел Петров - все хора, които до края на живота си останаха верни на алпинизма.

- Завършил си ВУФ повече като атлет, баскетболист и скиор. Как се случи така, че съдбата те свърза за цял живот с този институт и то чрез алпинизма?

- В края на 40-те години на миналия век с цел популяризиране на алпинизма се провеждаха масови изкачвания на Лакатник. На тях идваха много от ръководителите на държавата. На един такъв алпийски празник е присъствал и ректорът на ВУФ проф. Драгомир Матеев, личен приятел на Белката. Няколко дни след това научих за разменените реплики между двамата. „Виждаш ли това моме как се катери? Тези дни то завърши твоя институт. Защо не го вземеш за асистент?“ - казва Белката. „Ще помисля, но идеята ми не е лоша“ - кратко, точно и многообещаващо отговаря професорът.

Не след дълго вече смених студентските чинове с асистентския кабинет. Попаднах на точното място. Няма

по-хубаво да работиш това, което е на сърцето ти. Събрах студенти, които също обичаха планината. Катерехме много - обикаляхме Рила, Пирин и Стара планина. Обаче си давах сметка, че точно от тук, от това място трябва да се тръгне към навлизане на науката в спорта и в частност в планинарството и алпинизма. Подготвих дисертация под научното ръководство на проф. Ема Герон, отличен психолог. Като тема избрахме „Борбата със страха в алпинизма“. Станах първият кандидат на науките (сега доктор) в института. Не след дълго вече бях и първият доцент от преподавателите по спортните дисциплини.

- Доколкото знам за професурата нещата са взели друг обрват?

- Преживял съм това и съм го забравил, но синята кръв във вените ми създаде проблеми. Баща ми бе един от изтъкнатите индустриалци в страната – главен директор на „Гранитонд“, (циментовата фабрика в Батановци, електрическите централи край Рилска река с язовир „Калин“ и редица още обекти). При избора ми за професора точно това е натежало повече отколкото научният ми принос. След години отново опитах. И този път съм бил пред провал, ако не са били двама души, предани на партията, но и дълбоко свързани с планината. Ще спестя имената им, но съм им благодарен. Впрочем синята кръв по онова време попречи не само на мен, но и на редица добри алпинисти да катерят свободно по Алпите и другите планини, които бяха от другата страна на „Желязната завеса“.

- В спортно отношение постигна завидни за времето си успехи. Как се разви спортният ти път?

- Не изневерих на традицията, а тя за почти всички водещи алпинисти започва от Символа на българския алпинизъм - Северната стена на връх Малъовица. При първия опит

с Младен Дойчинов не успяхме. Времето бе много неподходящо – силен вятър, мъгли и проливни дъждове. Това не ме отчая и с Васил Настев, с когото се познавахме от Лакатник, направихме третото изкачване на тази легендарна стена. Не изневерих на Младен и малко след това с него направихме четвъртото изкачване. Последващите изкачвания на тази стена не ги броях, но точно ти ги отброи на 33, което заедно с теб направихме като първо зимно...

Направих много летни и зимни премиери. От 1949 до 1966 г. те са – 11 летни и 7 зимни и то на маршрути от най-висока категория, които и днес са мерило за спортното майсторство на всеки алпинист. Тук не мога да не спомена за спортното ни съперничество с Енчо Петков. Ако той направеше някъде трудна премиера аз най-много след 2-3 дни отговарях на предизвикателството. Ако аз направех нова премиера, то и той незабавно отговаряше с още по-трудна. Мисля, че това благородно съперничество допринесе много за развитието на родния алпинизъм.

- Не закъсняха ли българските изяви извън пределите на страната?

- Макар и по-късно точно нашето поколение изведе родния алпинизъм на международната сцена – Пти Дрю в Алпите, Безенгийската стена в Кавказ, пик Ленин в Памир откриха нова страница в развитието на българския алпинизъм. Не мога да не съм щастлив от това, че и аз бях сред тези, които трасираха пътя към най-високите върхове на планетата. Е, за осемхилядниците не ни достигаха време, защото натрупахме години, но за сметка на това следовниците ни направиха много, в това число и развяването на родния трибагренник на заветните 8848 м на Еверест.

С проф. Георги Атанасов разговаря доц. Санджо Бешев

Гергана Савчева и Калин Савчев са от гр. Варна. От 10 години обикалят обектите, включени в Националното движение „Опознай България – 100 НТО“. Тази година са събрали 100 печата и са носители на златна значка. Сред любимите им обекти са Рилските езера, връх Ботев, Белоградчишките скали, язовир „Кърджали“ и Перперикон. Предстои им друго вълнуващо преживяване, свързано с изкачване на 10-те планински първенци, което ще споделят с децата си, които са на 2 и на 7 години.

Туристи ветерани почитат Левски

Петият национален поход „Троянски Балкан – по пътеките на Апостола“ се проведе от 14 до 17 юли. Проявата е включена в Националните календарни планове на БТС и Българската федерация на туристите ветерани (БФТВ) за 2020 година. Организатор на похода е ТД „Амбарица -21“ – Троян с финансовата подкрепа на Община Троян. Ръководител на проявата е Румен Узунов – председател на БФТВ, водач на групата – Илиана Маринова и спасител Петър Куцидимов.

Ветерани от 14 града в страната се включиха в тазгодишното издание на националния поход, посветен на 183-годишнината от рождението на Васил Левски. С ведри лица и патриотичен дух, планинарите се събраха в местността Беклемето в Троянския проход и поеха по традиционния маршрут.

Няма по-величаво събитие в историята на България, каквото е раждането, революционното дело и обесването на Апостола на свободата. Затова и чувството, че вървим по безбройните пътеки на Дякона, за да прекосим Балкана и да застанем пред неговия паметник в родния му град Карлово, е различно от обичайното.

Мислим си доколко сме достойни да се явим пред него. Защото крачим към едно безсмъртие, към един титан на революционното дело, към един син на Майка България, който „говореше често за бунт, за борба, кат за една близка обща веселба“, работеше за свободата на Отечеството и мечтаеше за равнопоставеност с другите европейски народи без да мисли за награда. „От Бога венец“ така Лев-

ски нарича гибелта за Отечеството. Уви... Бесилото отнема мечтата му да види България свободна.

Вървим. Припомняме си неговите азбучни истини. Заветни слова, казани простичко, без фанфари и надменност, но с много истина, мъдрост и поука:

„С моята кончина не свършва пътят, който трябва да извървите.“

„Трябва да се жертва всичко, па и себе си дори.“

„Дела трябва да се правят, а не думи.“

„За Отечеството работя, байо! Казан ми моите и аз твоите кривини, па да се поправим и всички да вървим наедно.“

„Най-много са виновни чорбаджии-те.“

„Ако спечеля, печеля за цял народ – ако загубя, губя само мене си.“

Колоната напредва. Превалиме хълмове, пресичаме усойни дерета, прекосяваме нацъфтели поляни – красотата е навсякъде около нас. И пак си мислим за чистата гуша на Левски. За тефтерчето на Апостола. За неговия личен бележник, превърнал се в реликва.

И прословутото възклицание „Народеее????“

Вървим към Апостола и се питаме: „Четем ли ръкописното наследство на Левски? А осмисляме ли го?“ Може би и тук трябва да поставим четири въпросителни.

Ден след ден колоната на ветераните преминава през хижите „Дерменка“, „Добрила“, „Васил Левски“, „Балкански рози“, „Хубавец“. След четириднешен преход слизаме от планината. Огласяме Карлово с възрожденски маршови

песни и развят трибагреник.

Спираме пред родната къща на Васил Иванов Кунчев. Влизаме тихо, с притаени сърца. Сливаме се с атмосферата на възрожденския дом, където преди 183 години е проплакал новороденият Васил и откъдето е тръгнал неговия път към Голгота.

На площад „20-ти юли“, при паметника на Апостола, навлизаме с развято знаме, маршова стъпка и песен. В подножието на монумента ни посреща група представители на Община Карлово, водени от заместник кмета г-н Антон Минева, който приема рапорта на ръководителя на проявата Румен Узунов за успешно приключил поход. С кратко слово г-н Минева приветства ветераните за високо патриотичната им проява в знак на признателност към делото на Апостола. От името на участниците в похода

Снежана Иванова произнася слово за Васил Левски, който поднасят венец от името на БФТВ.

Площадът притихва. Едноминутно мълчание и сведени глави в знак на почит и преклонение пред националната светилия.

„Нека съхраним и предадем на поколенията идеите на Апостола. Нека не забравяме, че той подчини краткия си живот на една велика кауза. Левски зовеше: „Сегашната деспотско-тиранска система да заменим с демократска република. Ще имаме едно знаме, на което ще пише: „Свята и чиста република“ - каза в заключителното си слово председателят на БФТВ Румен Узунов. С думите „До нови срещи“ той закри похода.

Снежана Иванова,
участник в похода

КТВ „Иван Вазов“ – София, с името на:

Патриарха на българската литература

Много са читалищата, училищата, туристическите дружества, клубове на туристите-ветерани и други институции у нас и в чужбина, които носят името на обичайния и приживе наречен народен поет Иван Вазов, патриарх на българската литература. Туристите-ветерани от клуба са участници в национални походи и местни излети, на които почитаме своя патрон. Заслугата е на нашите председатели.

Клубът на туристите-ветерани „Иван Вазов“ в София досега е с трима председатели. Да си спомним за първия – уважавания Тодор Василев (светла му памет!). Той бе човекът – колоритна личност, със заслуги по създаване Българската федерация на туристите-ветерани при ЦС на БТС. Освен председател на клуба ни, Т. Василев бе зам.-председател на БФТВ и отговарящ за клубовете в София (2005-11 г.).

По времето на г-жа Йорданка Йорданова (2011–19 г.) тя, със своя опит на дипломат, обогати новата база на клуба, предоставена от Столична община, грижеше се за профилактичните медицински прегледи на туристите и за срещи с творци, както и с проф. Христо Мермерски.

От 2019 г. председател на КТВ „ИВ. Вазов“ – София, е г-н Любен Мушев. Опитът му на стопански ръководител, на спортист, на футболен съдия и турист е полезен. Не-

гова новост е награвдаването на юбилярите

с плакет с образа на Иван Вазов.

За създаването му г-н Любен Мушев е откровен: „Идеята е от Националния клуб „Гунди“, където на юби-

лярите връчваме плакети с лика на Георги Аспарухов. А нашият - с образа на народния поет. Вече носители на плакета са Ангел Павлов, проф., к.ф.н. Стефка Георгиева и гордостта ни - 95-годишният Георги Стефанов! Той, някогашният проектант и строител на обекти,

е с прекрасни впечатления в държави от три континента: Европа, Азия и Африка. Бай Георги бе поздравен и от представители на КТВ „Черни връх“, с председател г-жа Ваня Миланова. „За мен клубът ни е храм – казва председателят г-н Мушев, - сякаш съм в планината, истински

простор за душите ни.“ Сега участваме в

тържествата по повод 170 години от рождението на народния поет.

На 27 юни бяхме в Музея за история на София по валидиране специалната почтенска марка „Иван Вазов“ от автора ѝ - художникът Велиам Китанов, доц. г-р Тодор Чобанов, зам.-кметът по култура, образование, спорт и младежки дейности на Столична община и г-н Деян Дъбнишки, изпълнителен директор на Централно управление „Български пощи“. На рождения ден на поета - 9 юли (27 юни стар стил), с председателят на клуба ни г-н Любен Мушев, бяхме на откриването на фотоизложбата „Българию, аз всичко теб дадох...“, дело на Националния литературен музей. Тя е експонирана в градината пред СГХГ, откъдето започна шествието, преминавайки пред градинката на Народния театър „Иван Вазов“, къщата на поета на ул. „Г. С. Раковски“ до пл. „Александър Невски“ пред паметника на патриарха на българската литература Иван Вазов. В шествието взе участие и кметът на столицата г-жа Йорданка Фандъкова.

Текст и снимки:
Ангел Павлов

Председателят на клуба г-н Любен Мушев на откриването на изложбата

№ 82 А – Къща – музей „Елин Пелин“

Родната къща на Елин Пелин в с. Байлово, община Горна Малина, е архитектурен образец за типична байловска къща от втората половина на XIX. В брой 87 на Държавен вестник от 1979 г. тя е обявена за исторически паметник на културата от национално значение. Къщата е построена в го-

дините преди Освобождението, а частта, в която днес се помещава музейната експозиция, е пристроена от Христо – брат на Елин Пелин. В приземния етаж бащата на писателя – Йото Варджията, е организирал и поддържал със собствени средства първото училище в селото.

Имотът е дарен от наслед-

ниците на Елин Пелин на държавата и къщата е изцяло реставрирана през 1977 г. по повод 100-годишнината от рождението на писателя от строителна бригада от гр. Коприовица. Същата година е изграден и Дом-паметникът в центъра на селото, в който е разположена документалната експозиция, посветена на

живота и творческия път на Елин Пелин.

Битовата експозиция с оригинални предмети пресъздава обстановка от края на XIX – началото на XX в. и атмосферата, в която е отраснал и създал първите си произведения Елин Пелин. Уредена е стаята на писателя с негови лични вещи от времето, кога-

то е бил учител в родното си село. Там се намира библиотеката с книги, които бащата и братята са носели вкъщи, леглото на Елин Пелин, работната маса, масителницата и писалката му, вещи, свързани с ловуването. В тази стая писателят създава първите си известни разкази – „Ветрената мелница“, „Напаст божия“, „Искушение“, „Гост“, „Пролетна измама“.

В преддверието на къщата са изложени два портрета – на бащата на Елин Пелин и най-сполучливият маслен портрет на писателя, дело на художника Сергей Ивойлов. В помещението, наречено „в кащи“, са подредени предмети от селския бит – водник, нощови, хурка с вретено, буталка за избиране на масло, миндери, огнището и др. Най-важната част от наредбата е иконостасът с икона на св. Мина, който е изработен саморъчно от бащата на писателя.

Освен къщата музей в имота се намират и широк двор с голям орех (врѣстник на Елин Пелин), плевня, превърната в битова приемна, навес, под който е събран селскостопански инвентар от онова време – кола с катраница, диканя, веялка, дървено рало и др.

От 7 декември 1987 г. музейната сбирка в с. Байлово е обявена за къща музей „Елин Пелин“ – филиал на Националния литературен музей. През годините се утвърждава като един от най-интересните и посещавани литературни обекти в национален мащаб.

Работно време:
вторник – събота:
09:00 – 12:30 ч.
14:00 – 18:00 часа
Почивни дни:
неделя и понеделник

ВОДОПРАВНО: Яка, Манатарка, Соколет, Таран, бак, лаура, бобан /Звоинимир/

НАЕМАТЕЛИ: Чукава, Рина, СМЕ, Никилин /Юрич/, Неар, Иков, "Дитерен", Тамале, Гара,

ОТВЕЩО: Тарпа, Маточина, "Опен и лисица", Надык, Голма скаквеч, Капаркуда, Ноча,

БЕКМИ, Тамали, Титания, Сан, Вит, Пот /Тим/, Нане, Кик, Онит, Каберне, Ак, Ед,

АМИЕН, Салака, Скана, Вина, До, Тарп, Капарем, Кне, Оки, Ниа, Боан, Имен, Да, Калан,

ЛИСИ Капор, Нота, Дали /Сарадоп/, Пер, Мон, Север, Апатин, Цаперев, Сива грамада,

Церит, Теа, Еналид, Наця, Рид, Плана.

Печат: "Алианс ПРИНТ"

В редакцията не се приемат ръкописни текстове.
Последен срок за получаване на материали - 30-о число на месеца.

Невероятно наистина, но факт: 300 души на Черния връх

Продължение от стр. 1

Ний не умеем да ценим и не сме привързани страстно кам нашата хубава природа. Защо? - Защото не я знаем, защото живописната природа не се изучава нито в кафенетата, нито в кръчмите. В кръчмите и кафенетата, сред удушливия дим, под влиянието на наркотическите и спиртни напитки и озлобените газети, ще постоиш да въздишаш бабешки, да скверниш хубава България със стереотипните

фрази: „А бе българска работата“, „българи-диваци, не ги ли знаеш“, „българия-дивотия“... А пък нито България, нито българите изобщо са диви, а сме диви и простащи ний, които знаем само да хулим, за да се покажем, че уж сме много видели и много знаем...

Ето горе-долу какви размишления наведоха пишущия тия редове на мисъл да напише оригиналната покана за Черни връх, която се появи миналата седмица в подлистник на в. „Знаме“. Идеята за подобна покана възникна в

един тесен кръг отлюбителни на българската природа. Ефектът, който произведе поканата, надмина стократно всякакви очаквания. Сега, след като бях честит да видя цял панаир на самия връхчец на Витоша, мога смело да допълня цитираната чужда фраза „Господа, изучете България, за да я обикнете“ и да прибавя:

- Господа, изучете всестранно българския народ и вий ще го обикнете; в него се крие потенциална сила, намерете здрав импулс и я превърнете в жива сила.

Тази мисъл е изказана от мене много по-рано, когато рисувах някои отрицателни черти на българите, плод на изкълчен патриотизъм - но тогава съм изказал почти инстинктивно, а сега съм честити, че тази мисъл се потвърждава. В поканата имаше следующата фраза: „Няма съмнение, че е още по-приятно да видиш от самия връх как изгрява слънцето... но това удоволствие могат да си доставят само опитните туристи.“

Знаете ли какъв беше резултатът? - Около четирисот души през Драгалевци, през Беглер чифлик, през Бистрица, през Княжево плъзнаха през нощта срещу неделя по гърдите на Витоша и при изгряването на слънцето триста души бяха при Черния връх! Е, право да си кажа, туй благородно надпреварване ме поразиха! Картината, която представяше Витоша в събота

през нощта, беше до такава степен величествена, щото се отказвам даже опит да направя за описването ѝ. Онзи въодушевен фантастически устрем към небесата, чрез хиляди препятствия, онова стремително катерение по храсталаци, по камънаци, на десетки наелектризиранни групи, развято на нарочно пригответо знаме, звуковете на една военна тръба всред пламналите тук-там огньовете, онази фантастическа картина, осветена феерически от пълната луна... Господин Вазов, вий бяхте очевидец - опишете тази поразяваща със своето величие картина.

За съжаление, за голямо съжаление времето на разсъмване се развали: вятърът и студът разгониха твърде рано сбраните на Черния връх туристи, но при всичко това всякогич очевидец, догде е жив, ще помни панаира на Черния връх.

Началото е неимоверно блестящо. Сега остава да се уредим. Нека всички основателни членове (всички, които бяха в неделя на върха) и всички граждани, които желаят да се запишат за действителни членове, да започват на 2 септември в 6 часа вечерта в салона при фабриката на бр. Прошекови и там:

1. ще се прочете списъкът на записващите се и ще се допълни с незаписващите се основателни членове;
2. ще се открие подписки на действителни членове;
3. ще се избере временен комитет за изработване про-

ект за устав и за облеклото на българските туристи и

4. ще се предложи, според сезона, една нова разходка на желаещите. (Умоляват се столичните вестници да напечатат безплатно тази покана.)

Не се ли интересувате да знаете като какви са тия 300 души, които на 27 август бяха на Черни връх? Ето: 110 чиновници, 25 студенти, 15 учители, 20 ученици, 10 словослагатели, 10 търговци, 6 адвокати, 6 кундурджии, 4 печатари, 3 офицери, 3 запасни офицери, 4 типографи, 4 книговезци, 4 професори, 3 аптекари, 3 лекари, 2 кафежии, 2 кръчмари, 2 прошеносци, 2 механици, 2 дърводелци, по един: литератор, стенограф, гостилничар, войник, книжар, предприемач, скулптор, пенсионер, архитект, отговорен редактор, златар, терзия, художник, бояджия, словолитник, 2 бивши министри, 3 селяни, 4 жени и множество без означени занятия. Освен това има поне 50 души, които не успяха да се запишат. От 250 души записани около 150 са от Северна България, 50 от Южна и 30 от Македония. Останалите са от Добруджа, Бесарабия, Турция, Сърбия и няколко иносотранци. Любопитен факт: при всичко, че някои погрешно се записаха като софиянци, пак от София имаше само около 28 души, когато от Свищов например имаше 25 души.

Алеко Константинов
София, 19 август 1895 г.

Любовните водопади на Орфей

Да сте чували или някога навлизали в потайностите на един чуден родопски кът, наречен с чудното име „Сосковчански дол“? До неотдавна и аз не бях. Уверен съм, че вие също не сте. Дори и сега, когато четете тези редове, някои все още нямат представа за какво иде реч. Все още си задават въпросите „Това пък какво е?“, „Къде е?“ Задавах си ги и аз. А там години наред Родопите са криели от хорските погледи чудни красоти, обитавани само от мечки, диви кози, глухари и сърни.

От няколко години тези въпроси пред много от любителите на планината са отпаднали. Не си ги задавам и аз, защото благодарение на тий наречените екотъпи, които в последно време се изградиха по нашите планини, това, а и много други потайни места в красивата ни страна, станали достъпни почти за всеки, който обича да пътува, да съзерцава и да се наслаждава на това, което Природата ни поднася.

Откакто за първи път чух за новите екотъпи посетих много от тях. Отидох и в „Сосковчански дол“ и едноименната река - в „Каньона на водопадите“, или както още го наричат „Любовните водопади

на Орфей“. Отидох не само, за да го видя, но и за да го представя на тези, които се готвят за тази дестинация.

А сега нека тръгнем заедно. Доверете ми се. Бил съм там много пъти. За предпочитане е да разчитате на личните си автомобили или, ако сте повече хора и нямате на разположение ваш превоз, е добре да си наемете такъв с 8, 10 или с повече места бус, защото обществен транспорт го там няма.

От най-западната част на Смолян само след 2-3 км по пътя за с. Мугла малка табелка ни подканя да отбием вдясно. На не повече от 500-600 метра спираме. С автомобил до тук! На безплатен паркинг, в непосредствена близост до малко заведение за бързо хранене, оставаме превозното си средство. Впрочем от година на находчив бизнесмен е направил това място в платен паркинг - 4 лв. за неопределено време. Надморската височина тук е 1025 м, а мястото е квартал „Средок“, познато на местните хора още и като „Арнаутското“.

Тръгваме пеша, въпреки че няколкото предприемчиви джипджии любезно ни предлагат срещу 5 лв. да ни „хвърлят“ до началото на

пътеката. Отказваме. Отказваме учтивата подкана и за разходката с кон, която струва 20 лв. за 40 мин. Та нали освен да се любуваме на природата сме тръгнали и да се движим... След 30-тина минути сме в началото на нашия обект. Добре оформена пътека с ясни и точни упътвания ни води нагоре. Вървим спокойно, защото дори и на най-малко опасните места пътеката е добре обезопасена с дървени паралети, мостчета и стъпала.

Посредством 14 малки дървени мостчета пътеката ни води срещу течението на река Герзовска, като ни прехвърля от левия към десния бряг и обратно няколко пъти, а водопадите според някои са 46, а според други 48. Не спорим за бройката им, защото някои от тях са само по няколко метра. Други са значително по-високи и си имат съответните имена - „Орфей“ е най-големият. Той спуска водите си от 68 м, а пръските му наподобяват струните на омайната лира на негладминатия родопски певец. Впрочем до всеки от по-големите водопади има пояснителни табелки „Ропката“, „Казаните“, „Сърцето“, „Каскадите“ и накрая „Камен улей“. Най-високата точка по

трасето завършва на 1800 м н.в. и за нея са нужни от 2 до 4 часа в зависимост от целите, които сте си поставили и най-вече от подготовката ви.

Авторите на проекта не са ни оставили да се наслаждаваме само на множеството водопади и водопадчета, а са предвидили и три панорамни площадки, от които се откриват прекрасни гледки. За тези, пък, които се нуждаят от кратък отгик, са предвидили две беседи и няколко пейки.

Впрочем, аз нямаша за задача да описвам всичко, що се отнася до тази дестинация, защото то трябва не да се прочете, а да се види. За предпочитане е водопадите да се посещават през пролетта, когато реките са най-пълноводни.

И още една подробност. От близо година достъпът до Смолянските водопади е платен - 2 лв. за възрастни и левче за ученици и пенсионери. Приветстваме идеята, защото поддръжката на това „съоръжение“ иска средства, а и правото ви на безплатна чаша горски чай, който може да консумирате на отиване или на връщане, почти покрива „входната такса“.

Посетих водопадите в работен ден и с изне-

нада разбрах, че в този ден притокът на посетители е малко над 100. Рекордът от миналата година обаче е бил малко под 500 и това красноре-

чиво говори за големия интерес към тази дестинация. Не я пропускайте!

Доц. Сандро Бешев